

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**EVİLİ BİREYLERİN DUYGUSAL ZEKÂ ÖZELLİKLERİ
VE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN EVLİLİK
DOYUMU İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ashhan ALP

**İstanbul
OCAK-2021**

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

EVLİ BİREYLERİN DUYGUSAL ZEKÂ ÖZELLİKLERİ VE
PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN EVLİLİK DOYUMU İLE
İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aslıhan ALP

Tez Danışmanı
Do. Dr. Hakan AKÇAY

İstanbul
Ocak-2021

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Doç. Dr. Hakan AKÇAY

.....

Üye Dr. Öğr. Üyesi Besra TAŞ

.....

Üye Doç. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ

.....

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Ali GÜNEŞ

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Evli Bireylerin Duygusal Zekâ Özellikleri Ve Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumu İle İlişkisinin İncelenmesi**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

İmza

Aslıhan ALP

ÖN SÖZ

Tez danışmanlığımı kabul edip araştırmama başladığım andan itibaren her adımda kıymetli katkılar sunan saygıdeğer tez danışmanım Doç. Dr. Öğr. Üyesi Hakan AKÇAY' a ve hayatımın her anında yanımda olan aileme saygı ve şükranlarımı sunarım.

Aslıhan ALP

İstanbul-2021

ÖZET

EVLİ BİREYLERİN DUYGUSAL ZEKÂ ÖZELLİKLERİ VE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN EVLİLİK DOYUMU İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Aslıhan ALP

Yüksek Lisans, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

Tez danışmanı: Doç. Dr. Hakan AKÇAY

Ocak, 2021- 109 Sayfa

Bu çalışmada evli bireylerin duygusal zekâ özellikleri ve problem çözme becerilerinin evlilik doyumları ile ilişkisi incelenmiştir. Ayrıca duygusal zekâ düzeyleri ve problem çözme becerisi ile evlilik doyumu arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 102 kadın, 120 erkek olmak üzere toplamda 222 evli birey meydana getirmektedir. Çalışmada veri toplama amacıyla; yordayıcı değişkenlere ait verilere ulaşabilmek için araştırmacı tarafından hazırlanmış olan “Kişisel Bilgi Formu”, bireylerin duygusal zekâ düzeylerini belirlemek için Petrides (2009) tarafından geliştirilip Deniz, Özer ve Işık (2013) tarafından Türkçe’ye uyarlanmış olan “Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeği- Kısa Form (DZÖÖ-KF)”, bireylerin problem çözme becerilerini belirlemek için Baugh, Avery ve Sheets-Hawoth (1982) tarafından geliştirilip Hünler (2002) tarafından Türkçe’ye uyarlanmış olan “Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği” ve bireylerin evlilik doyum düzeylerini belirlemek için Tezer (1996) tarafından geliştirilmiş olan “Evlilik Yaşam Ölçeği” kullanılmıştır. Online olarak gerçekleştirilen ölçeklerden elde edilen veriler SPSS 25 programı ile analiz edilmiştir. Katılımcıların duygusal zekâ, problem çözme becerisi ve evlilik doyumu arasındaki ilişkileri tespit etmek için Pearson Korelasyon Katsayısı; duygusal zekâ ve problem çözme becerisinin evlilik doyumunu yordayıp yordamadığını saptamak için çoklu regresyon analizi; duygusal zekâ, problem çözme becerisi ve evlilik doyumunun demografik değişkenlere göre değişip değişmediğini belirlemek için Bağımsız Örneklem t Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi ve Post Hoc testleri kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucu duygusal zekâ düzeyi ve problem çözme

becerisi ile evlilik doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu, evlilik doyumunun duygusal zekâ ve problem çözme becerisi tarafından yordandığı belirlenmiştir. Ayrıca duygusal zekânın yaş ve cinsiyete göre farklılaşmadığı ancak eğitim düzeyi ve gelir seviyesine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı; evlilikte sorun çözme becerisinin yaş ve evlilik süresine göre farklılaşmadığı ama cinsiyet, gelir ve eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı; evlilik doyumunun yaş, evlilik süresi ve eşle tanışma şekline göre farklılaşmadığı ancak cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir ve çocuk sayısına göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır. Bununla birlikte duygusal zekâ ve evlilikte sorun çözme becerisi değişkenlerinin evlilik doyumundaki varyansın %72'lik kısmını açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak problem çözme becerisi evlilik doyumunu duygusal zekâdan daha fazla yordamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Duygusal Zekâ, Problem Çözme Becerisi, Evlilik Doyumu

ABSTRACT

THE INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN MARITAL SATISFACTION AND THE CHARACTERISTICS OF EMOTIONAL INTELLIGENCE AND PROBLEM SOLVING ABILITIES OF MARRIED INDIVIDUALS

Aslıhan ALP

Master, Family Counseling And Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Hakan AKÇAY

January, 2021- 109 Pages

The main aim of this study is to examine the relationship between marital satisfaction and the characteristics of emotional intelligence and problem solving abilities of married individuals. In this study which was carried out in relational screening model whether the emotional intelligence, problem solving abilities and marital satisfaction levels of married individuals varied significantly by demographic variables was investigated. The sample of the research consists of totally 222 married individuals (102 female,120 male). In order to obtain information on the predictor variables “Personal Information Form” prepared by researcher, to determine the levels of emotional intelligence of individuals “Trait Emotional Intelligence Questionnaire–Short Form (TEIQue-SF)” developed by Petrides(2009) and adapted to Turkish by Deniz, Özer and Işık (2013), to determine the problem solving abilities of individuals “Marital Problem Solving Scale” developed by Baugh, Avery, Sheets-Hawoth (1982) then adapted to Turkish Hünler (2002) and to adjust the levels of marital satisfaction of individuals “Marriage Life Scale” developed by Tezer(1996) were used as data collection tools in the study. The data obtained from web survey were analysed in SPSS 25. To state the association among participants’ emotional intelligence, problem solving abilities and marital satisfaction Pearson correlation coefficient; in order to determine whether emotional intelligence and problem solving abilities predict the marital satisfaction multiple regression analysis; to determine whether emotional intelligence, problem solving abilities and marital satisfaction differ according to

demographic variables Independent Sample t Test, One Way Analysis Variance (ANOVA) and Post Hoc-Tukey HSD, Scheffe, Games-Howell test were used. As a result of the analyses it is detected that there is a positive correlation among emotional intelligence, problem solving abilities, marital satisfaction and marital satisfaction is predicted by emotional intelligence, problem solving abilities.

Additionally, it was determined that emotional intelligence did not vary by age and gender but varied significantly by education level and income; problem solving abilities in marriage did not vary by age and marriage duration but varied significantly by gender, income and education level; marital satisfaction did not vary by age, marriage duration and the way of meeting but varied significantly by gender, education level, income and number of children. Besides, emotional intelligence and problem solving abilities explain 72% of the variance in marital satisfaction. But problem solving abilities predict marital satisfaction more than emotional intelligence.

Keywords: Emotional Intelligence, Problem Solving Ability, Marital Satisfaction

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	ii
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR	xv
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ	1
1.1.Problem	3
1.2.Araştırmanın Amacı	4
1.3.Araştırmanın Varsayımları	4
1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.5.Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM	6
DUYGUSAL ZEKÂ, PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ VE EVLİLİK DOYUMU	6
2.1.Zekâ Kavramı	6
2.2.Duygu Kavramı	7
2.3.Duygusal Zekâ Kavramı.....	8
2.3.1.Duygusal Zekâ Modelleri	9
2.3.1.1.Goleman Duygusal Zekâ Modeli	10
2.3.1.2.Mayer- Salovey Duygusal Zekâ Modeli	11
2.3.1.3.Rauven Bar-On Duygusal Zekâ Modeli.....	13

2.3.2.Duygusal Zekânın Hayatımızdaki Yeri	14
2.3.3.Duygusal Zekâ ve Evlilik	17
2.4.Problem Çözme Becerisi	18
2.4.1.Problem Çözme Teknikleri	19
2.4.2.Problem Çözme Aşamaları	20
2.4.3.Evlilikte Problem Çözme.....	21
2.5.Evlilik	22
2.5.1.Evlilik Doyumu.....	23
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	27
YÖNTEM.....	27
3.1.Araştırmanın Modeli	27
3.2.Evren ve Örneklem.....	27
3.3.Veriler Toplama Araçları.....	27
3.3.1.Kişisel Bilgi Formu.....	27
3.3.2.Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeği (DZÖÖ).....	28
3.3.3.Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği	28
3.3.4.Evlilik Yaşam Ölçeği.....	29
3.4.Verilerin Analizi.....	29
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	30
BULGULAR	30
4.1.Demografik Bulgular.....	30
4.2.Ölçeklerin Normallik Testi ve Basıklık-Çarpıklık Katsayısı	31
4.3.Duygusal Zekâ Ölçeğine İlişkin Bulgular	32
4.4. Evlilikte Sorun Çözme Ölçeğine İlişkin Bulgular	47
4.5. Evlilik Yaşam Ölçeğine İlişkin Bulgular	54
4.6. Duygusal Zekâ, Problem Çözme Becerisi ve Evlilik Doyumu İlişkisine Dair Bulgular	60

BEŞİNCİ BÖLÜM	63
TARTIŞMA VE ÖNERİLER	63
5.1. Genel Değerlendirme ve Tartışma.....	63
5.2. Öneriler.....	71
KAYNAKÇA	72
EKLER	86
ÖZGEÇMİŞ	92

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1: Goleman Duygusal Zekâ Modeli.....	10
Tablo 2.2. Mayer- Salovey Duygusal Zekâ Modeli.....	13
Tablo 2.3: Rauven Bar-On Duygusal Zekâ Modeli	14
Tablo 4.1: Örneklemin Demografik Özelliklerinin Frekans, Yüzde ve Ortalaması ..	30
Tablo 4.2: Ölçeklerin Shapiro-Wilk Testi ve Basıklık-Çarpıklık Katsayıları	31
Tablo 4.3: Evli Bireylerin Duygusal Zekâ Düzeyleri ve Cinsiyetleri.....	33
Tablo 4.4: Evli Bireylerin Duygusal Zekâ Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması	34
Tablo 4.5: Evli Bireylerin Duygusal Zekâ Düzeylerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması	34
Tablo 4.6: Evli Bireylerin Duygusal Zekâlarının Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması	35
Tablo 4.7: Evli Bireylerin Duygusal Zekâlarının Eşlerinin Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırılması	37
Tablo 4.8: Evli Bireylerin Duygusal Zekâlarının Eşlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması	38
Tablo 4.9: Evli Bireylerin Duygusal Zekâları ve Çalışma Durumu.....	40
Tablo 4.10: Evli Bireylerin Duygusal Zekâlarının Evlilik Süresine Göre Karşılaştırılması	40
Tablo 4.11: Evli Bireylerin Duygusal Zekâlarının Çocuk Sayısına Göre Karşılaştırılması	41
Tablo 4.12: Evli Bireylerin Duygusal Zekâlarının Eşle Tanışma Şekline Göre Karşılaştırılması	41
Tablo 4.13: Evli Bireylerin Duygusal Zekâlarının Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması	42
Tablo 4.14: Evli Bireylerin Duygusal Zekâlarının Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması	43
Tablo 4.15: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerileri ve Cinsiyetleri	47

Tablo 4.16: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerilerinin Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması	47
Tablo 4.17: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerilerinin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması	48
Tablo 4.18: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerisi ve Eğitim Düzeyleri	48
Tablo 4.19: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerileri ve Eşlerinin Eğitim Düzeyi	49
Tablo 4.20: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerilerinin Eşlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması	49
Tablo 4.21: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerileri ve Çalışma Durumu.....	50
Tablo 4.22: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerilerinin Evlilik Sürelerine Göre Karşılaştırılması	50
Tablo 4.23: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerileri ve Çocuk Sayısı.....	51
Tablo 4.24: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerileri ve Çocuk Sayısı.....	51
Tablo 4.25: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerilerinin Eşle Tanışma Şekline Göre Karşılaştırılması	52
Tablo 4.26: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerilerinin Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması	52
Tablo 4.27: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerilerinin Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması	53
Tablo 4.28: Evli Bireylerin Evlilik Doyumları ve Cinsiyetleri.....	54
Tablo 4.29: Evli Bireylerin Evlilik Doyumlarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması	54
Tablo 4.30: Evli Bireylerin Evlilik Doyumlarının Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması	55
Tablo 4.31: Evli Bireylerin Evlilik Doyumlarının Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması	55
Tablo 4.32: Evli Bireylerin Evlilik Doyumlarının Eşlerinin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması	56
Tablo 4.33: Evli Bireylerin Evlilik Doyumlarının Eşlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması	56

Tablo 4.34: Evli Bireylerin Evlilik Doyumları ve Çalışma Durumu.....	57
Tablo 4.35: Evli Bireylerin Evlilik Doyumlarının Evlilik Sürelerine Göre Karşılaştırılması	57
Tablo 4.36: Evli Bireylerin Evlilik Doyumları ve Sahip Oldukları Çocuk Sayısı.....	58
Tablo 4.37: Evli Bireylerin Evlilik Doyumları ve Sahip Oldukları Çocuk Sayısı.....	58
Tablo 4.38: Evli Bireylerin Evlilik Doyumlarının Eşle Tanışma Şekline Göre Karşılaştırılması	59
Tablo 4.39: Evli Bireylerin Evlilik Doyumları ve Toplam Aylık Geliri.....	59
Tablo 4.40: Evli Bireylerin Evlilik Doyumları ve Toplam Aylık Geliri.....	60
Tablo 4.41: Evli Bireylerin Duygusal Zekâ ile Problem Çözme Becerisi ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkileri Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Korelasyon Katsayısı Analizi	61
Tablo 4.42: Evlilik Doyumu Yordayıcılarına Dair Çoklu Regresyon Analizi Sonucu	62

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2. 1: Duygusal Zekanın Boyutları.....	12
---	----

KISALTMALAR

TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
SPSS	: Statistic Packets For Social Sciences
Akt	: Aktaran
Çev	: Çeviren
Ed	: Editör
sf	: Sayfa
vd	: Ve diğerleri
EQ	: Emotional Quotient
DZÖÖ-KF	: Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeği-Kısa Form
ESÇÖ	: Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği
EYÖ	: Evlilik Yaşam Ölçeği

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

İlk insanlardan günümüze kadar toplum hayatının vazgeçilmez en temel birimini aile oluşturmuştur. Ancak boyut, yapı ve işlev yönünden sürekli değişim geçiren aile kavramının tanımı çok farklı şekillerde yapılabilmektedir. Aile, nüfusun canlandığı, milli kültürün aktarıldığı, çocukların sosyalleştirildiği, ekonomik, biyolojik ve psikolojik doyum gibi fonksiyonların yerine getirildiği kurum olarak Erkal (2006) tarafından tanımlanırken, Nirun (1997) aileyi samimi ve yüz yüze ilişkilerin devam ettirildiği en küçük ancak aynı zamanda en önemli sosyal kurum olarak değerlendirmiştir. Bir insanın doğumunu takip eden süreçte ilk öğrenme ortamı vasfını taşıyan aile aynı zamanda bireysel ve toplumsal yaşamın da bir şekle büründüğü yerdir (Kağıtçıbaşı, 1998: 60). Aile sosyal yapının çekirdeği olması dolayısıyla aile kurumundaki tüm değişim ve dönüşümler toplumsal boyutta etkiye sahip olmaktadır. İnsanlık tarihi boyunca dikkate alındığında aile çağ ve kültürün değişimine rağmen insan topluluklarının karakteristik bir niteliğini teşkil etmektedir (Aybey, 2017: 105). Aile değişimin sonuçlarının çok geç alındığı ancak etki alanının çok geniş ve önemli olduğu kurumlardan biridir (Aktaş, 2009: 27).

21'inci yüzyılda tarihte hiç olmadığı kadar hız kazanan bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler, sanayileşme ve takibinde yaşanan kentleşme ile iç ve dış göç hareketleri gibi son yılların dinamik olarak yaşanan bazı eylemleri toplumumuzun temelini oluşturan geleneksel aile yapısında ve fonksiyonlarında derin etkiler yaratmıştır (Nirun, 2007: 36). Çekirdek aile olarak nitelendirilen günümüz ailesi her ne kadar çoğu Avrupa ülkesine göre hala toplumun temel birimi olarak kalsa da değişimlerden etkilendiği aşikardır. Önce bireyde meydana gelen değişim daha sonra en küçük sosyal kurum olan aileyi etkilemekte ve nihayetinde bu etki toplum nezdinde bir sonuca dayanmaktadır.

Aile kavramının oluşması için atılacak ilk adım evliliğdir. Evlilik bir ailenin doğuşuna vesile olması dolayısıyla birey ve toplum açısından hayati bir öneme sahiptir. Mutluluk arayışındaki bir organizma olan insan, evlilik ve aile arasında köklü bir ilişki vardır.

TÜİK 2019 yılı açıklanan verilerine göre ülkemizde evlenen çiftlerin sayısı 2018 yılına göre %2,3 azalış, boşanan çiftlerin sayısı ise %8,0 artış göstermiştir. Henüz bir sorunsal olarak algılanmayan boşanma, istatistiksel veriler dikkate alındığında topluma dair bir problem şeklinde algılanmaya başlamaktadır. Binay'ın (2018) yapmış olduğu "Türkiye'de Boşanma Nedenlerinin Analizi ve Alternatif Uyuşmazlık Yöntemleri" konulu araştırmaya göre "geçimsizlik" boşanma sebepleri içinde en büyük yüzdeye sahiptir. Şiddetli geçimsizlik evlilik birliğinin temelden sarsılması nedeni olarak kabul edildiğinden boşanmalara neden olmaktadır. Aile birliğinin temelden sarsılması artık ailenin kendisinden beklenen toplumsal yararın olduğu kadar mensuplarının birlikte olmaktan umdukları kazanımları da sağlayamamaları durumunu ifade etmektedir (Anıl, 2008: 21). Geçimsizlik, "insan insana ilişki" nin temeli olan iletişimin bozulması anlamına gelmektedir (Özüğurlu, 2013: 74).

Psiko-sosyal açıdan sağlıklı bireyler iyi bir aileyi oluşturabilir ve ancak sağlıklı aileler sorunsuz bir toplum yaratma yolunda ilerleme gösterebilir. Sağlıklı ve mutlu bir evlilik birçok değişkene bağlı olmakla birlikte evlilik doyumu bunlardan biridir. Evlilik doyumu, eşler arasındaki ilişkinin ahengi, kalitesi, eşlerin ilişkiden duydukları mutluluk ve çiftlerin yaşantısının oluşturduğu uyumlu denge olarak tanımlanmaktadır (Heyman, Sayers ve Bellack, 1994).

Evlilik doyumu bireyler arasındaki ilişkiye bağımlı olduğundan ilişkiyi etkileyen tüm faktörler doyumu da etkilemektedir. Bireyler arası ilişkide bireylerin özellikleri esas belirleyici kriterdir. Duygusal zekâ da bireyde yarattığı etkileri bakımından evlilik birlikteliğinin sağlanması ve sürdürülmesi hususunda büyük önem taşımaktadır. Duygusal zekâ, bireyin hem kendinin hem de başkalarının duygularını doğru biçimde algılayarak yorumlaması, bu duygular arasında ayırım yaparak sahiplendiği bilgileri zihinsel süreçlerinde kullanması ve bunu davranışlarına yansıtması ile ilgili olan becerileri içeren sosyal zekânın bir alt dalıdır (Kırtıl, 2009: 22). İnsanın varoluşunun farkına varması, yaşadığı hayatta kişinin bir amacının olması gerektiği düşüncesi yalnızca bireysel değil toplumsal açıdan olan faydaları bakımından da duygusal zekâ kavramını ortaya çıkarmıştır (Tarhan, 2019: 211).

Evliliğin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için kaçınılmaz ve doğal olarak ortaya çıkan problemlere eşlerin bir çözüm üretmesi gerekmektedir. Problem çözme ailenin en önemli fonksiyonlarından birini teşkil etmektedir. Bireylerin problemin farkına varması, problemi tanımlaması, bir çözüm üretmesi, uygulaması ve uygulamayı doğrulaması süreci ne kadar başarılı bir şekilde geçirilirse sorunların birikmesine gerek kalmamakta ve evlilik yaşanan krizlerden sağlıklı çıkarak daha güçlü bir şekilde devam etmektedir. Eğitim yoluyla kazanılabilen, öğretilen ve daha üst düzeylerde geliştirilebilen bir beceri olan sorun çözme becerisi etkin bir biçimde kullanıldığında karşılaşılan her problem evlilik ilişkisi veya aile için fırsata dönüşebilmektedir (Koca ve Yüksel, 2017).

Evlilikte sorun çözme becerisi ve duygusal zekâ evlilik doyumunu destekleyecek nitelikteki değişkenlerdendir. Aile kurmanın ilk basamağı olan evlilikten alınan doyumun yüksek olması evliliklerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve boşanma oranlarının düşmesi açısından son derece önemlidir. Toplumun ana bileşeni olan ailenin yapısal ve niteliksel olarak devamının sağlanması hem sağlıklı ve kaliteli nesillerin hem de toplumun bütüncül geleceği için zorunludur. Bireyle başlayan ve iki kişinin bir araya gelmesiyle dinamik bir sistem haline alan aile, fonksiyonlarını yerine getirdiği müddetçe topluma sosyal ve kültürel alan başta olmak üzere birçok boyutta katkı sağlayacaktır.

1.1.Problem

Sağlıklı bir evlilik ilişkisinin yürütülmesi ve evliliğin ayakta kalabilmesi için bireylerin evliliğinde yeterli doyumunu yaşaması gerekmektedir. Evlilik doyumunu etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Duygusal zekâ bireyler arası ilişkilerin yürütülmesinde son derece önemli bir rol oynamaktadır. Bu anlamda evlilik gibi bireyler arası ilişkinin esas olduğu bir kavram içerisindeki önemini anlamak, evlilik doyumunu ile ilişkisini keşfetmek oldukça faydalı olacaktır. Problem çözme becerisi de yine uzun ömürlü olması hedeflenen bir kurum olan evliliğin ömrünü belirleyecek baş etmenlerden biri olduğundan, evlilik doyumunu ile ilişkisini incelenerek ilgili alanlara katkı sağlamak hedeflenecektir. Bu amaçlar doğrultusunda çalışmada aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

1. Evli bireylerin duygusal zekâ düzeyleri ne durumdadır?
2. Evli bireylerin problem çözme becerileri hangi seviyededir?

3. Evli bireylerin evlilik doyumları hangi seviyededir?
4. Evli bireylerin duygusal zekâ düzeyleri, problem çözme becerileri ve evlilik doyumları cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, evlilik süresi, çalışma durumu gibi demografik değişkenler nezdinde değişmekte midir?
5. Evli bireylerin duygusal zekâ düzeyleri, problem çözme becerileri ve evlilik doyumları için bir ilişkinin varlığından söz edilebilir mi? Bu üç değişken arasında bir ilişki var ise nasıldır?
6. Evli bireylerin duygusal zekâları, onların problem çözme becerileri ve evlilik doyumlarını yordamakta mıdır?

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı evli bireylerin duygusal zekâ düzeyleri ile problem çözme becerileri ve evlilik doyumlarının incelenmesidir. Ayrıca çalışmada duygusal zekâ düzeyi, problem çözme becerisi ve evlilik doyumu arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmıştır.

1.3.Araştırmanın Varsayımları

Örnekleme meydana getiren araştırma katılımcılarının evreni belirli özellikleriyle yansıtabilecek oranda olduğu varsayılmıştır. Araştırma katılımcılarının ölçekteki soruları içtenlikle, doğru ve tarafsızca cevapladıkları, araştırmada kullanılmak üzere seçilen ölçeklerin araştırmanın husus ve niyetlerine uygun olduğu varsayılmıştır.

1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 222 evli birey ile sınırlıdır. Araştırmanın analizlerinde kullanılan veriler, araştırmaya katılan evli bireylerin kişisel bilgi formu ve kullanılan ölçme araçlarında yer alan sorulara verdikleri cevaplardan oluşmaktadır.

1.5.Tanımlar

Evlilik doyumu: Bireyin evlilik ilişkisindeki ihtiyaçlarını tatmin etme derecesi ve evliliğe ilişkin genel değerlendirmesidir (Tezer, 1996).

Duygusal zekâ: Kişinin kendi duygularının yanında diğer bireylerin de duygularını idrak etme, kendisi ve başkalarının duyguları arasında bulunan nitelikleri değerlendirme ve nihayetinde ulaştığı düşünsel ürünü düşünce ve davranışlarında

kullanabilme becerisiyle alakadar olan sosyal zekânın bir ast türüdür (Salovey ve Mayer, 1990).

Problem çözme becerisi: Hedefe varma yolunda karşılaşılan zorlukların üstesinden gelinebilmesidir (Earvolino- Ramirez, 2007).

İKİNCİ BÖLÜM

DUYGUSAL ZEKÂ, PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ VE EVLİLİK DOYUMU

2.1.Zekâ Kavramı

Literatüre bakıldığında zekânın tanımı konusunda görüş birliği bulunmamaktadır. Zekâ soyut düşünme yeteneği olarak da mantıksal ilişkileri tanımlayabilme yeteneği olarak da farklı çağlarda farklı kişilerce tanımlanmıştır. Descartes'ın yanlışı doğrudan ayırma yeteneği olarak tanımladığı zekâyı, Piaget çevreye uyum sağlama yeteneği olarak nitelendirmiştir. Zekâ, amaçlı bir şekilde hareket etmek, rasyonel düşünmek ve çevreyle etkili olarak mücadele etmek için bireyin sahip olduğu toplam veya bütünsel kapasitedir (Wechsler, 1944: 3). Bir başka tanımda zekâ, elde edilen deneyimden bir fayda sağlama ve çevre ile ilgili sunulan bilginin ilerisine gidebilme kapasitesi, gücü olarak ele alınmıştır (Gerrig ve Zimbardo, 2014: 274). Zekâ ile ilgili yapılan tanımlamalarda 1921'e kadar muhakeme yapabilme, problem çözebilme, öğrenme ve uyum sağlayabilme yetenekleri üzerinde durulmuş, 1986 yılından sonra bu yeteneklere üst düzey kabiliyetler ve kültüre bağlı değerler eklenmiştir (Erkuş, 1999: 42).

Francis Galton ile başlayan bireyler arasındaki zihni yetenek farklarının incelenmesi akımına en büyük katkıyı yapanlardan biri Alfred Binet'e göre zekâ bellek alanı, duyum keskinliği ve tepki hızı gibi bazı basit zihni unsurlarla değil, kavrama, hüküm verme, akıl yürütme, düşünceyi belirli bir yöne taşıma, düşünceyi istenen bir durumun gerçekleşmesi yönünde harekete geçirme ve öz eleştiri yapma olarak sıralanan 6 işlemde kendini göstermektedir (Toker, 1968: 23). Gardner ise insanlarda dilbilimsel, mantıksal/matematikselsel, görsel/uzamsal, bedensel/kinestetik, müziksel/ritmik, kişilerarası, içsel ve doğa olmak üzere 8 farklı zekânın olduğunu belirtmiştir (Selçuk, Kayılı ve Okut, 2004). Zekâlar, bir genelleme yapılacak olursa son derece özel

hesaplama mekanizmalarından çok daha geniş kapsamlı; çözümlene, bireşim ya da kendilik algısı gibi daha genel yeteneklerden ise daha dar teşekküller olarak değerlendirilmelidir (Gardner, 2004: 95).

Zekâ çoğu yaklaşımda bilişsel olarak ele alınmış olsa da zamanla yeni yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. 1980'lerin sonunda Amerikalı iki psikolog Peter Salovey ile John Mayer'in ortaya atmış olduğu duygusal zekâ kavramı sezgi ve fantezi, sevgi, güven, itimat, ilişki, cinsellik, birlik-bütüncül düşünce ve kavrayış, kendini bilme, öfke ve dürtüleri kontrol edebilme, empati, sabır, umut, inanç yeteneklerinden oluşmaktadır (Bolaç, 2003: 13-14). Goleman ise Thorndike'in sosyal zekâ adını verdiği Mayer ve Salovey'in duygusal zekâ olarak tanımladığı en yeni çoklu zekâ anlayışıyla zekâyı, sosyal yaşamla ilişkili bir biçimde kendini harekete geçirebilme, yolda baş gösteren tüm olumsuzluklara rağmen yoluna devam edebilme, ruh halini düzenleyebilme, dürtüleri kontrol ederek doyumunu erteleyebilme, umut besleme olarak yeniden tanımlamıştır (Titrek, 2010: 56).

2.2.Duygu Kavramı

Latince “movere” kökünden gelmekte olan ve “hareket etme” anlamını ifade eden “duygu” kelimesine “e” ön eki getirildiğinde “öteye hareket etmek” anlamını taşımaktadır (Titrek, 2010: 61). Duygu, mutluluk, acı, korku, endişe, nefret, hoşnutluk gibi bilinci etkisi altına alan bir durum olarak değerlendirilir. Duygu birkaç unsurdan meydana gelen psikolojik bir yapıya sahip olmakla beraber bu unsurlar:

- Bireyin durumları ve uyarıcıları bilişsel değerlendirmesi
- Bireyi harekete geçiren bir psikolojik etmen
- Bireyin fiziksel ifadeleri
- Bireyin davranışa yönelmesini sağlayan motivasyonel etmen
- Bireyin hislerinin öznel ifadesi olarak ifade edilmiştir (Tran, 1998).

Duygular; psikolojik, bilişsel, motivasyonel ve deneyimsel gibi pek çok psikolojik alt sistemden meydana gelen ve aynı zamanda organize olmuş zihinsel tepkilerdir (Mayer, vd., 2001: 232). Aristoteles ise duyguyu, sevinç yahut üzüntü hallerinde sezgilerle beliren ancak serbest olmayıp zihinsel işlevlerle beraber aktiflik gösteren bir durum olarak kaydetmiştir (Konrad ve Hendl, 2005: 22). Bir diğer tanımda duygu, fizyolojik uyarılmayı, hisleri, bilişsel prosesleri ve bireysel anlamda önemli olarak algılanan bir duruma yanıt olarak gösterilen belirli davranışsal tepkileri ihtiva eden bedensel ve zihinsel varyasyonların karmaşık bir şekli olarak verilmiştir (Gerrig ve Zimbardo,

2014: 370).

Duygular, geleneksel düşüncelerin şekillendirdiğinin tersine doğaları gereği olumlu ya da olumsuz olarak nitelendirilemezler. Bundan ziyade bireyin enerjisi, samimiyeti ve güdüsünün en güçlü ve aynı zamanda tek kaynağı olarak bizlere sezgisel bilgeliğin ebedi kaynağını arz ederler (Cooper ve Sawaf, 2003). Duygular içsel ve dışsal bir duruma cevap olarak ortaya çıkar, bireyler için olumlu yahut olumsuz bir anlam taşırlar (Salovey ve Mayer, 1990).

Duygular, bireyin topluma ve doğaya uyum sağlamasında işlev görür (Dökmen, 1998: 27). Duygular, kişiyi harekete geçirecek enerjiyi temin etmek ve kişinin gereksinimlerini karşılamak için çevreyi yönlendirmesi veya bu ihtiyacı karşılayacak uygun davranışı sergileyebilmesi için manipüle edici olmak üzere iki amaca hizmet ederler (Tuğrul, 1999).

2.3.Duygusal Zekâ Kavramı

Duygu ve biliş ile ilgili gerçekleştirilen çalışmalarda ekseriyetle duygu “emotion” ve biliş “cognition” kavramlarının birbirleriyle iç içe kavramlar olduğu anlaşılmıştır (Salovey ve Grewal, 2005: 281). 1920 yılında Thorndike’in “sosyal zekâ”, 1943 yılında Wechsler’in “entelektüel olmayan zekâ”, 1983 yılında Gardner’in “çoklu zekâ”, Sternberg ve Wagner’in “pratik zekâ” alanındaki çalışmaları duygusal zekâ kavramının doğuşunu sağlamıştır (Aslan, 2013: 34).

Thorndike ve Stein (1937)’in tanımlamalarını dikkate alırsak sosyal zekâ, kişinin kendisinin ve diğer kişilerin içsel hallerini, davranışlarını, güdülerini anlama kabiliyeti ve bu kavrayışla hareket etmesidir. Duygusal zekâ ise sosyal zekânın bir türü olarak kişinin kendisinin ve başkalarının duygularını gözleme, kendisinin ve başkalarının duyguları arasındaki farklılıkların farkındalığına varabilme ve ulaşılan zihinsel ürünü görüş ve eylemlerinde değerlendirebilme yeteneğidir (Salovey ve Mayer, 1990). Mayer ve Salovey 1997’de bir tanım yaptıktan sonra duygusal zekâyı Caruso ile tekrar tanımlamışlardır. Sosyal ilişkilerde muhakeme etme ve sorunların üstesinden gelmede, hislerin kaynaklarının algılanması ve bu kaynakların etraflıca idrak edilmesi, ilgili tüm hislerin benimsenmesi ve adaptasyonu, doğru bir şekilde bildirilmesi, tanzim edilmesi ve sevk edilmesine dair duygusal yetenek mahiyetinde duygusal zekâyı açıklamışlardır (Mayer, Salovey ve Caruso, 2000). Başka bir çalışmada ise duygusal zekâ kendimizin ve başka kişilerin hislerinin tanıma, kendimizi güdüleme, içimizdeki ve ilişkimizdeki

duyguları iyi yönetme kabiliyeti olarak tanımlanmıştır (Goleman, 2000: 393).

Duygusal zekâ, bireylerin öncelikle kendi duygularını anlamalarını, yönetebilmelerini sağlamakta bunun yanında başkalarının duygularını anlayabilme, empati kurabilme, motivasyon artırma ve özgüven duygusunu geliştirme olanağı tanımaktadır (Doğan ve Demiral, 2007: 210). Duygusal zekâ, duygular ve bilişlerin karşılıklı olarak bir etkileşim içerisinde bulunmaları neticesinde doğmaktadır (Mayer ve Salovey, 1995: 197). Cooper (1997), duygusal zekâyı duyguları hissetme ve anlama yeteneği ile duyguların gücünü etkili bir şekilde kullanma yeteneği olarak tanımlamıştır. Duygusal zekâ, stres ve ruhsal sağlık arasındaki ilişkiyi anlamada çok ayırıcı ve yönetici bir yapıdır (Ciarrochi, Deane and Anderson, 2002).

Duygusal zekâyâ ilişkin pek çok tanımlama yapılmıştır. Kişinin kendisinin ve başkalarının duygularının farkına varılması çoğu modelde ortak olan bir yaklaşım olarak göze çarpmaktadır. Duygusal zekâ, kendi benliğimizden ve sosyal anlamda kurduğumuz ilişkilerimizden doyum almamızı sağlamaktadır. Kendi benliğimizden tatmin olma durumu kendi hislerimize kulak verme ve duygularımızı etkin bir şekilde yönetebilme, kendi beklenti ve seçimlerimiz minvalinde gayret gösterme olarak nitelendirilirken sosyal ilişkilerimizden tatmin olma durumu ise etrafımızda bulunan kişilerin duygularını, istek ve arzularını anlayabilmemiz devamında yönetebilmemizi ifade etmektedir (Aslan, 2013: 38).

Entelektüel algılayışımızı bu denli değiştirebilecek güce sahip olan yeni bilgi ve buluşlar tahmin edileceği üzere yeni doğrular ortaya çıkarmış, akıl ile çözülemeyecek sorunlar ve açıklanamayacak sorular bu yeni duygu tanımlaması ile cevaplanmaya başlanmıştır (Tarhan, 2019: 19). 21'inci yüzyılın en yetkin özelliklerinden biri olarak algılanan ve popülerliği her geçen gün artan duygusal zekâ kavramı, görünen o ki önümüzdeki yıllarda da pek çok çalışmaya konu olacak ve araştırılacaktır.

2.3.1. Duygusal Zekâ Modelleri

Duygusal zekâ tanımlamalarına yahut modellemelerine baktığımızda iki farklı eğilim görürüz. Birincisi yetenek tabanlı (ability based) diğeri ise yeteneklerle kişisel özellikleri bir araya getiren karışık (mixed) yaklaşımdır (Çakar ve Arbak, 2004: 34). Ancak literatürde bu ayrıma ilave olarak duygusal zekâ-özellik yaklaşımı ve duygusal zekâ-yetenek yaklaşımı şeklinde bir sınıflandırmaya da rastlanmaktadır. Duygusal zekâ-özellik yaklaşımı karma modele benzer şekilde duyguyla ilişkili davranışları

kapsarken, yetenek yaklaşımı duygu ilişkili bilişsel yetenekleri içermektedir (Perez, Petridez ve Furnham, 2005: 123).

Yetenek tabanlı model ile karma model çıkış noktaları aynı olmakla birlikte farklı özelliklere sahiptir. Karma model yalnızca duygusal zekâ kavramının zihinsel becerilerini değil bireysel özellikleri de kapsamakta ve belirtmektedir (Mayer, Salovey ve Caruso, 2000). Duygusal zekâyı salt zihinsel yeteneklerle sınırlayıp bu çerçevede değerlendirebilir ve bireysel özellikleri tanımdan uzak tutulabiliriz. Yetenek tabanlı duygusal zekâ modelinin sunmuş olduğu ana niteliklerin, kişinin tutum ve eylemleri ile hayatındaki muvaffakiyetine verdiği katkıyı çözümlmek böylece daha olası bir hale gelmektedir (Doğan ve Şahin, 2007).

2.3.1.1.Goleman Duygusal Zekâ Modeli

Goleman'ın geliştirdiği duygusal zekâ modeli, kişisel ve sosyal yeterlilikler olarak iki ana boyuttan ve bu iki ana boyuta bağlı beş alt boyuttan oluşan bir modeldir (Aslan, 2013: 59). Kişisel yeterlilikler boyutu öz bilinç, kendini yönetme ve motivasyon alt boyutlarından; sosyal yeterlilikler ise empati ve sosyal beceriler alt boyutundan oluşmaktadır. Tablo 2.1'de Goleman'ın duygusal zekâ modelinin boyutları verilmiştir.

Goleman kişinin başarısında bilişsel yeteneklerin sınırlı etkisine değinirken odak noktasını sosyal ve duygusal yeteneklere çevirmiştir (Kaya ve Keçeci, 2004: 40). Goleman'e göre duygusal zekâmızın öz bilinç, motivasyon, bireyin kendisini toparlayıp duygularını düzenlemesi, diğer kişilerin duygularını anlaması ve kendimsemesi, ilişkilerde ustalık öğeleri esas durumdaki pratik becerileri edinebilme kapasitemizi, gücümüzü belirler (Goleman, 2000: 36).

Tablo 2.1: Goleman Duygusal Zekâ Modeli

Kişisel Yeterlilikler	Sosyal Yeterlilikler
Öz bilinç	Empati
Duygusal bilinç Doğru öz değerlendirme Özgüven	Başkalarını anlamak Başkalarını geliştirmek Hizmete yönelik olmak Çeşitlilikten yararlanmak Politik bilinç
Kendini Yönetme	
Özdenetim	

Güvenilirlik Vicdanlılık Uyumluluk Yenilikçilik	Sosyal yetiler
Motivasyon	Aksiyon İletişim Çatışma idaresi Liderlik Değişimi teşvik edicilik İlişki tesis etmek Yardımlaşma ve iş birliği Takım yetileri
Başarma dürtüsü Bağlılık İnisiyatif İyimserlik	

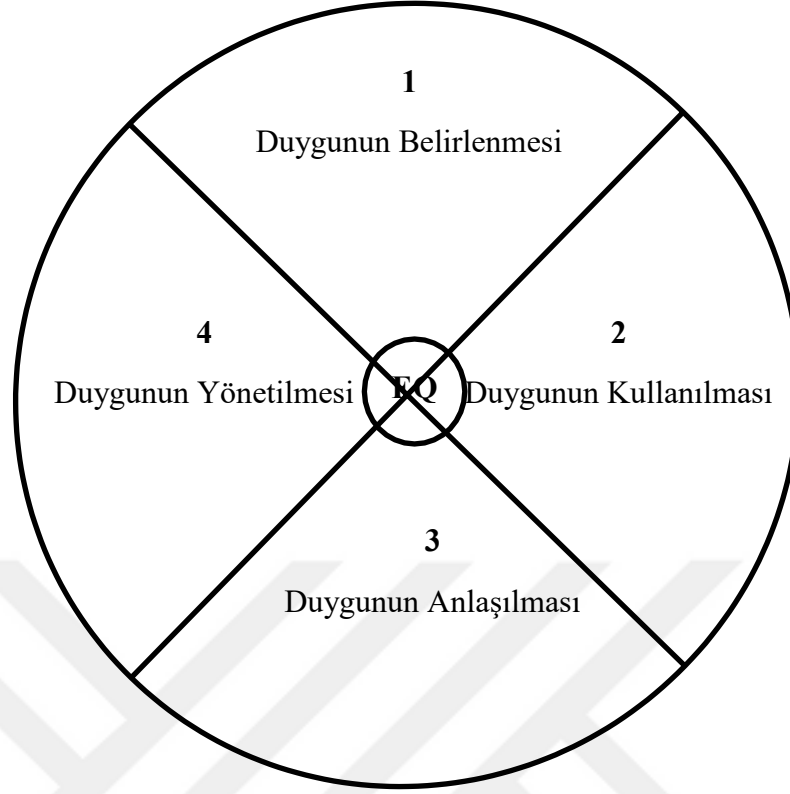
2.3.1.2.Mayer- Salovey Duygusal Zekâ Modeli

Duygusal zekâ konusunda yaptıkları çalışmaları öncü olan Salovey ve Mayer'in duygusal zekâ kavramı Gardner'in sosyal zekâ kavramı temel alınarak geliştirilmiştir (Aslan, 2013: 52). Mayer ve Salovey geliştirdikleri duygusal zekâ modelinin ölçütlerini şu şekilde sıralamıştır:

- Duygusal zekânın ölçümü doğru ve yanlış cevapları içermektedir,
- Duygusal zekâ sözel zekâ gibi diğer zihinsel yetenekler ile doğrudan ilişkilidir,
- Duygusal zekâ geliştirilebilir bir zekâdır. Aynı zamanda yaş ve tecrübe ile de kazanılabilir (Mayer, Salovey ve Caruso, 2004: 209).

Mayer ve Salovey duygusal zekâyı dört boyutta ele almıştır. Bu boyutları; duyguların algılanması ve ifade edilmesi, fikir çerçevesinde benimsenmesi, duyguların idrak edilmesi ve çözümlenmesi, duyguların oluşan fikir yardımıyla idare edilmesi oluşturmaktadır (Mayer and Salovey, 1997: 36).

Şekil 2. 1: Duygusal Zekanın Boyutları

1997 yılında yapılan bu çalışmanın ardından Caruso ile birlikte duygusal zekâ hiyerarşik bir şekilde dört bölümden oluşan yetenek modeli şeklinde yeniden tanımlanmıştır. Birinci düzey EQ becerisi duyguyu algılamak, ikinci düzeyde yetenek duyguyu kullanmak, üçüncü seviyede yetenek duyguyu anlamak ve muhakeme etmek, dördüncü ve en üst seviyede ise EQ yeteneği duyguları düzenlemektir (Mayer, Salovey ve Caruso, 2000).

Caruso ve Salovey daha sonra yaptıkları bir çalışmada duygusal zekâyâ yaklaşımın şu 6 ilke ile başladığını belirtmiştir;

- Duygu, bilgidir.
- Duyguları görmezden gelmeye çalışabiliriz fakat düşündüğümüz kadar başarılı olamayız.
- Duyguları saklamaya çalışabiliriz, fakat bu işe yaramaz.
- Ulaşılan yargıların tesirli olabilmesi adına duygular iş birliği içerisinde değerlendirilmelidir.
- Mantıksal olan modeli duyguların emsal olarak seçmesi daha olağandır.
- Duygular içerisinde her ne kadar evrensel geçerlilik taşıyanlar olsa da tümüyle yalnız kendilerine özgü niteliğe sahip olurlar (Caruso ve Salovey, 2007: 39).

Tablo 2.2. Mayer- Salovey Duygusal Zekâ Modeli

DUYGUSAL ZEKÂ
Duyguları Yönetme / Düzenleme
Hoş/hoş olmayan duygulara açık olma Duygunun mahiyetine bakmadan bağlanma ya da çekilme Kendinde ve başkalarında duyguları gözlemleyebilme Kendinde ve başkalarında olumsuz duyguları hafifletip olumlu duyguları artırarak duyguları yönetme
Duyguları Anlama ve Analiz Etme
Duyguları tanımak ve nitelendirmek Farklı ilişkiler taşıyan duyguları yorumlamak Karmaşık duyguları anlamak (aynı anda sevgi ve nefret gibi) Duygular arası geçişleri anlamak
Duyguları Kullanma
Duygular dikkati önemli bilgiye yönlendirerek öncelikleyebilir Duygular yeteri kadar canlı ve ulaşılabilir Duygusal mod kişinin bakış açısına göre optimist ya da pesimist olarak değişebilir Duygusal durum mutluluğun yaratıcılık ve muhakeme yeteneğini indüklediği gibi farklı yaklaşımları tetikleyebilir
Duyguları Algılama, Değerlendirme ve İfade Etme
Başkalarının fiziksel durum, düşünce ve hislerinden duygularını anlama İnsanlar, sanat eserleri vb. de dil, ses, davranış vasıtasıyla duyguları anlama Duyguları ve ihtiyaçları tam olarak ifade etme Karşıt duyguların ayrımını yapabilme

(Mayer ve Salovey, 1997: 11)

2.3.1.3. Rauven Bar-On Duygusal Zekâ Modeli

Bar-On modeli karma bir model olmakla birlikte Salovey ve Mayer'in modeli yetenek ve davranış konusuna odaklanırken Bar-On modeli duygusal ve sosyal zekâ davranış alanına odaklanmıştır (Yaylacı, 2006: 52). Bu yaklaşım kişisel ve kişiler arası yeteneklere dayalı bir modeldir. Kişisel yetenek kişinin kendini bilmesi, duygu ve

düşüncelerini ifade edebilmesi iken kişiler arası yetenek başkalarının duygularını fark edebilmek ve buna bağlı ilişkiler kurabilmektir (Bar-On, 2006).

Tablo 2.3: Rauven Bar-On Duygusal Zekâ Modeli

Duygusal Zekâ Boyutu	Boyutu Oluşturan Yetenekler
Kişisel Boyut	Özsaygı, duygusal farkındalık, özgüven, bağımsızlık, öz-gerçekleştirme
Kişilerarası Boyut	Empati, sosyal sorumluluk, bireyler arası ilişkiler
Uyumluluk	Gerçeklik testi, esneklik, problem çözme
Stres Yönetimi	Stres toleransı, tepki kontrolü
Genel Ruh Hali	İyimserlik, mutluluk

Bar-On'un duygusal zekâ modeli kişisel ve kişiler arası yetenek, uyum ve stres yönetimi bileşenlerinden oluşan ve genel ruh hali başlığının da bulunduğu bir modeldir (Stein ve Book, 2003: 37-38). Duygusal ve sosyal zekâ kişisel, sosyal ve çevresel ani değişikliklerle gerçekçi ve esnek bir şekilde problem çözüp, karar vererek başa çıkma anlamına gelmektedir. Bunu gerçekleştirmek için duygularımızı yönetmemiz ve yeterli seviyede iyimser, olumlu olup kendimizi motive etmemiz gerekmektedir (Bar-On, 2006).

2.3.2. Duygusal Zekânın Hayatımızdaki Yeri

Modern dünya insanoğluna pek çok fırsat ve kolaylık sunmanın yanında insanı pek çok sorunla da karşı karşıya bırakmaktadır. Her geçen gün sorun boyut değiştirmekte farklı niteliklere bürünmektedir. Stres, kaygı, iletişim problemleri, kimlik bunalımları yüz yüze kaldığımız popüler sorunlardan sadece birkaçını oluşturmaktadır. Küresel boyutta yaşanan değişimler ve dayatılan yaşantılar insanı benliğiyle ilgili bunalımlara sokmakta ve psikososyolojik travmalara sebebiyet vermektedir. Ancak, duygusal zekâ yetenekleri ile daha iyi bir hal almamız mümkündür. Kendimizi bilme eylemiyle başladığımız süreç çevremizi kapsayacak şekilde genişleyecek ve duygusal zekâ iyi olma halini kazanmamızı sağlayacaktır.

Öğrenilebilir birtakım becerilerden oluşan duygusal zekâ bireyin yaşı ilerledikçe gelişebilmekte ve böylelikle bireylerin toplumsal ilişkileri ve çevrelerindeki olayları daha dengeli değerlendirmeye başladıkları dile getirilmektedir. Çevreyle uyumlu ve kontrollü dolayısıyla çok daha etkin iletişim kurabildikleri belirtilmektedir (Gürsoy, 2005: 59). Duygusal zekâ, etkisi hakiki olan ve iletişim becerilerinde kişiye yol gösteren yeterlilikler dizisidir (Gül ve Güney, 2019: 156).

Duygusal zekâ aile yaşamından daha geniş sosyal çevre ile olan ilişkilere kadar her noktada karşımıza çıkmaktadır. İş hayatında, eğitimde ve daha birçok alanda ne denli bir öneme sahip olduğundan günümüzde sıkça bahsedilen duygusal zekâ modern hayatın sunduğu imkanlar ve getirdiği zorluklarda modern insanın sahip olmak istediği başlıca zenginliklerden biridir.

Duygusal zekânın önemine dikkat çekilen alanlardan biri çalışma yaşamıdır. Örgütsel etkililik açısından hem iş görenlerin hem de örgüt içerisindeki grupların beklentilerinin ve amaçlarının örgütsel amaçlarla gerçekleştirilmesi aşamasında iş görenlerin kişisel özelliklerinin de örgütsel davranış ve gelişmeye etkisi olduğu anlaşılmıştır (Titrek, 2010). Yapılan çalışmalar yüksek bir duygusal zekâyâ sahip ve teknik açıdan yeterli bir yöneticinin ya da profesyonelin; çözüm gerektiren çatışmaları, giderilmesi gereken grupsal ya da kurumsal eksiklikleri, işlem yapılması yahut dikkate alınmaması gereken boşlukları ve getiri potansiyeline sahip gizli ilişki ya da etkileşimleri duygusal zekâ düzeyi daha düşük kişilere oranla daha kolay, daha profesyonel ve daha çabuk anlayabildiğini göstermektedir (Cooper ve Sawaf, 2003).

Kişilerin olduğu gibi kurumların da duygusal zekâ alanı vardır. Kurumsal duyguları tanımak, bunları yönetmek, kurumsal motivasyon, kurumsal sosyal farkındalık ve kurumsal sosyal yetenekler kurumsal duygusal zekânın beş alanını oluşturmaktadır (Becerren, 2002). Kurumsal başarıyı yakalamak için kurumlar bu alanlarda iyileştirmeler yapmaktadır. Kurumların bu anlamda yaptıkları çalışmaların en başında duygusal zekâsı yüksek personelle çalışmak gelmektedir. İşe alım sürecinde artık yetenek, tecrübe ve eğitim kadar bireyin duygusal zekâsı da özellikle yönetici pozisyonunda görev alacak personel için büyük önem arz etmektedir. Yüksek duygusal zekâyâ sahip bireyler sayesinde kurumlarda açık bir iletişim ortamı, iş birliği, takım çalışması, çevreye uyum sağlanarak kurumsal duygusal zekâ geliştirilebilmekte ve kurumsal başarı elde edilebilmektedir (Doğan ve Demiral, 2007: 222).

Bir kişinin duygusal zekâ seviyesinin yüksek olması kişinin iş yaşamında önemli

olarak düşünölen duygusal yeterlilikleri edinebileceğinin garantisini vermez. Yalnızca bu yeterlilikleri öğrenme potansiyelinin yüksek olduğunu gösterir (Goleman, 2000: 36). Yapılan araştırmalarda iş yaşamında sıradan, başarılı, uyumlu ve verimli çalışanların ancak dörtte birinde bu durumun bilişsel zekâ düzeyi yani IQ ile bağlantılı olduğu saptanmıştır. Buna karşın dikkat çeken, yıldızlaşan çalışanların yarısından fazlasında duygusal zekâ becerileri yüksek çıkmıştır (Köknel, 2013: 168).

Duygusal zekânın; iş hayatında çalışanlar arasındaki saygı ve sevgiyi arttırdığı, iş tatmini sağladığı, örgütsel vatandaşlık davranışlarını güçlendirdiği, personel devri-kaybını azalttığı, çalışanın moral ve motivasyonunu arttırdığı, örgütsel sorumluluğu olumlu yönde etkilediği yurt dışında yapılan ampirik çalışmalarda çok net olarak ortaya çıkarılmıştır (Yüksel, 2006).

Duygusal zekânın özellikle yönetim ve liderliğin çok daha güçlü ve tesirli takımlar kurma, etkin bir şekilde planlayıp karar verme, takımı meydana getiren bireyleri motive etme, ölkü bildirimi, farklılık ve yeniliklere açık olarak onları teşvik etme, bireyler arası etkili iletişim kurabilmeden oluşan 6 temel esasını uygulamada çok büyük katkısı vardır (Caruso ve Salovey, 2007: 278).

Son yıllarda iş yaşamında pek çok değişim gözlenmektedir. Daha rekabetçi piyasa koşulları öz motivasyonu yüksek, inisiyatif sahibi, hep daha iyisini yapabilme güdüsü ve enerjisini duyan, tüm engel ve zorluklara rağmen motivasyonu ve iyimserliğini kaybetmeyen insanları ayrı bir noktaya taşımaktadır (Goleman, 2000: 389). Ayrıca iş yaşamında tanık olduğumuz geleneksel örgütsel kalıplar artık yalnızca hiyerarşik bir bağlantı değildir. Ekip çalışmasının anlamının ve öneminin kavranmaya başlanması sonucu ilişkiler kurma, etkileyici niteliklere sahip olma ve iş birliği gibi temel insan becerilerinin de önemi artmıştır (Goleman, 2000: 389).

EQ becerileri IQ ya da bilişsel becerilerin karşıtı değildir ve daha çok kavramsal düzeyde ve gerçek dünyada dinamik bir etkileşim halindedirler (Shapiro, 1999: 20). Uzun yıllardır yüz binlerce kişi üzerinde yapılmış araştırmalar sonucu IQ'nun aksine duygusal zekânın mutlu ve başarılı bir hayatı deneyimlemede daha güçlü olduğu kanıtlanmış olmakla birlikte, duygusal zekâ sayesinde öz bilincimiz gelişir, duygularımızı idare edebilir, kendimizi harekete geçirebilir ve ilişi yürütebilme becerimizi yükseltebiliriz (Yıldırım, 2015).

Duygusal zekâ eksikliğinde depresyon, şiddet dolu bir yaşam, uyuşturucu bağımlılığı

ve hayat başarısızlığı gibi durumlarla karşılaştığı somut bir bilgi olarak önümüzde durmaktadır (Tarhan, 2019: 21). Duygusal zekâ, sosyal becerilerle iç içe geçmiş bir yapı sergilemekte ve duygusal zekânın alt boyutları sosyal yetenekleri geliştirmektedir. Sosyal bir varlık olarak insan, sağlıklı sosyal ilişkiler kurmak adına duygusal zekâsını kullanmaktadır. Etkileşim ve iletişimin sürekli artış gösterme eğiliminde olduğu günümüz dünyasında değişen koşullara uyum sağlayıp, duyguları kontrol edebilme ve her geçen gün fazlaşan risk ve stres faktörleri ile mücadele etmek duygusal zekâ ile mümkündür. Modern dünyada insanoğlu sosyalleşmenin en üst noktalarını yaşarken belki hiç olmadığı kadar duygusal zekâyâ ihtiyaç duymaktadır.

Kendi hislerinin farkında olup onları kontrol edebilen, çevresindeki kişilerin hislerini anlayıp onlarla etkin mücadele gösterebilen yani duygusal zekâsı yüksek, bu beceriyi haiz kişiler, duygusal ilişkilerden bir işletme içindeki politik işlere hayatın her alanında başarıyı belirleyici bir rolü olup sözel olmayan iletişim kurallarını anlama yetisinde avantajlı bulunmaktadır (Gül ve Güney, 2019).

2.3.3. Duygusal Zekâ ve Evlilik

Evlilikte tarafların iyi ilişki kurması, psikolojik farkındalığa ve duygusal kavrayışa sahip olması doğru analiz yapma gücünden geçer ve iç gözlem yapıp doğru davranışlar geliştirmek gerekir (Tarhan, 2018: 156-158). Bu da duygusal zekâyâ işaret etmektedir. Duygusal zekâ evlilikte problem yaşandığında sakinleşmeyi, empati kurmayı, etkin dinlemeyi, çiftlerin anlaşmasını sağlamakta ve duygusal bağları kuvvetlendirmektedir (Goleman, 1999).

Duygusal zekânın kişiler arasındaki ilişkide oynadığı rol küçümsenmeyecek boyuttadır. Evlilik kişinin en yakın olduğu ilişki olması sebebiyle bu ilişkide tarafların duygusal zekâ düzeyleri kişiyi sosyal boyutta ilk ve güçlü etkileyecek bir durumdadır. Nazlı (2019), 191 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirdiği çalışmada duygusal zekânın iyimserlik ve duyguların değerlendirilmesi alt boyutlarıyla evlilik doyumu arasında anlamlı bağlantının olduğu, kaygı ve kaçınma boyutlarıyla duygusal zekânın alt boyutları arasından, iyimserlik boyutuyla negatif bir ilişki, duyguların değerlendirilmesi ve duyguların kullanımı boyutlarıyla pozitif bir ilişki bulunduğu sonucuna ulaşmıştır.

Üncü (2007) ise 251 kadın 215 erkeğin dahil olduğu çalışmasında evlilik doyumu ile duygusal zekâ arasında var olan ilişkinin istatistiksel olarak pozitif bir ilişki olduğunu saptamıştır. Üncü' ye göre bireylerin evlilikten sağladıkları doyum duygusal zekâlarının seviyelerindeki artışa bağlı olarak bir artış göstermektedir.

Durmuş ve Baba (2014)'nın yaptığı çalışmada, evli çiftlerin duygusal zekâ düzeylerinin cinsiyetlerine göre evlilik uyumlarını kadınlar açısından yordamadığı, erkekler açısından ise genel ruh durumu boyutunda anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir.

Özgen (2019), evli kadınlarda duygusal zekâ ve evlilik uyumu ilişkisini incelediği çalışmasında evliliklerinde uyumlu olan kadınların duygusal zekâ düzeylerinin (iyi oluş, öz kontrol, duygusallık ve sosyallik) uyumsuz olanlara göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Koca (2016), evli bireylerde bağlanma stilleri ile evlilikte problem çözme becerilerinin oluşturduğu bağlantıda duygusal zekâyı ele almıştır. Duygusal zekanın bu bağlantıda bir role sahip olup olmadığının incelenmesini amaçladığı çalışmasında evlilikte sorun çözme becerisi ile duygusal zekânın tüm alt boyutları arasında olumlu bir ilişkinin varlığını tespit etmiştir.

Duygusal zekâ, evli bireylerde öznel iyi oluşu anlamlı düzeyde yordamakta ve bilinçli farkındalık ile öznel iyi oluş arasında bulunan bağda tam aracılık rolünü üstlenmektedir (Erus, 2019). Kaplan (2018), İstanbul ilinde ikamet eden 377 evli kadın ve erkek üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında psikolojik iyi oluşun bütün alt boyutlarının duygusal zekâ ile arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını saptamıştır.

Akdur ve Aslan (2017), romantik ilişkisi olan veya evli olan bireyler ile yaptıkları çalışmada bireylerin duygusal zekâ düzeyi yükseldikçe duygu düzenlemenin açıklık, dürtü ve strateji alt boyutunda daha az sorun yaşadıklarını tespit etmiştir. Ayrıca bireylerin ilişkilerinde kıskançlık yaşaması durumunda ilişkiyi bitirme ya da bitirmele tehdit etme gibi ilişkiden ziyade öz saygıyı koruma amaçlı davranışlarda daha az buldukları sonucuna ulaşmıştır. Neticede varılan davranışların yahut duyguların kişilerin ilişkilerinde edindikleri doyumu olumlu olarak etkilediği bilgisini paylaşmıştır.

2.4.Problem Çözme Becerisi

Problem, bir ortamdan ya da durumdan daha çok tercih edilen bir ortama ya da duruma geçiş esnasında önümüze çıkan engeller ve zorluklardır (Huilt, 1992). Başka bir

tanımda problem, bir kimsenin istenen bir hedefe ulaşmak için topladığı mevcut güçlerinin karşısına çıkan engel olarak anlatılmıştır (Bingham, 1998). Huilt ise çalışmasında mevcut durumla olması gereken durum arasında dört şekilde boşluk olabileceğini belirtmiş ve şu şekilde sıralamıştır:

- Bir şeyler yanlış gitmektedir ve düzeltilmesi gerekir
- Bir şeyler tehdit altındadır ve korunması gerekir
- Bir çağrı yapılmaktadır ve kabul edilmesi gerekir
- Bir şeyler eksiktir ve tedarik etmek gerekir (Huilt, 1992).

Problem çözme konusundaki araştırmalar 20'nci yüzyılın başında problem çözme zorlaştıran faktörlerin incelenmesiyle, problem çözme süreci ise 1960'lı yıllarda başlamıştır (Kurt, 1996: 535). Problem çözmeyle ilk olarak Almanya'daki Gestalt psikologları ilgilenmiştir. Gestaltçılara göre problemler özellikle de algısal problemler algılama ve bellek arasındaki bazı etkileşimlerin bir sonucu olarak ortaya çıkan gerilim ya da stres sırasında olmaktadır (Solso, Maclin K, Maclin O., 2013: 544).

Problem çözme, belirli problemleri çözmeye yönelik ve bir dizi zihinsel işlem sonucu ilk durumdan hedef durumuna ilerleyen düşüncedir (Gerrig ve Zimbardo, 2014: 250). Sorun çözme kişinin kendisi ve çevresi kaynaklı gereklilik ve zorluklara uyum sağlayabilmesi için gerekli olan bilişsel ve duyuşsal işlemler silsilesi ve davranışsal tepkilerdir (Heppner, Krauskopf, 1987: 375). Başka bir çalışmada sorun çözme kişi için gerek kendisi gerekse çevresi tarafından oluşturulan taleplere uyum sağlamak adına yapılan işlemlerin toplamı olarak ele alınmıştır (Eskin, 2014: 9).

İnsani bir zihinsel yetenek, problem çözmeye dair bir dizi beceriyi-bireyin karşısına çıkan sorunları ya da güçlükleri çözmelerini, uygun olduğunda etkili bir ürün ortaya koymasını, yeni sorunlar bulması ya da yaratmasını böylece yeni bilgiler edinmek için zemin hazırlamasını içermelidir (Gardner, 2004: 85). Problem çözme insan zekâsının gereklerinden biridir. Sorun çözme, kişinin problemler karşılaşmasından, sorun çözme için işlemlerde bulunması ve sorunun ortadan kalkmasını içeren üç aşamalı bir süreçtir (Westen, 1999).

2.4.1.Problem Çözme Teknikleri

Sorun çözme ile ilgili alan yazın incelendiğinde pek çok model karşımıza çıkmaktadır. Sosyal sorun çözme süreç modeline göre kişinin ilk aşamada sorun oluşturan durumla

karşılaşması ve bireyde oluşan tepkiler önemli olup bu tepkiler sorun yönelimi olarak adlandırılmaktadır. Bu modelde kaçınan, dürtüsel-dikkatsiz ve akılcı olmak üzere üç tarzda sorun çözümü mümkündür (D’Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2004). Sorun çözmeye dair bir diğer kuramsal yaklaşım olan bilgi işleme süreci yaklaşımında insanlar karşılaştıkları sorunlarla ilgili bilgileri almakta ve aldıkları bilgi ile sorunun çözümüne yönelik hareket planları oluşturmakta, bu planları uygulamaya dökmektedir (Eskin, 2014: 69). Heppner ve Krauskopf tarafından öne sürülen yaklaşımda bilgi işleme süreci algılama, hedef belirleme, planlama ve örüntü eşleştirmesi ve sorun çözme işlemlerinden oluşmaktadır (Heppner, Krauskopf, 1987).

Özet olarak sorun çözmeyi ele alan yaklaşımlar üç farklı şekilde kavramsallaşmış olup bunlardan ilki sorun çözmeyi bilişsel düzlemde ele alırken, ikincisi gelişimsel bir konu olarak görmekte üçüncüsü ise işe bağlı bir beceri olarak değerlendirmektedir (Eskin, 2014: 81).

2.4.2. Problem Çözme Aşamaları

Problem çözmeye ilgili birçok yaklaşım bulunmakta ve bu yaklaşımlar problem çözümüne dair farklı aşamalandırmalar yapmaktadır. Alan yazında sık rastlananlardan biri Polya (1973)’ya ait olup bu yaklaşıma göre problemi anlama, çözüm için plan yapma, planı uygulama ve kontrol-değerlendirmeden oluşan dört aşama bulunmaktadır. Schoenfeld (1985) tarafından öne sürülen yaklaşım ise problem çözme basamaklarını analiz etme, plan yapma, uygulama, değerlendirme, doğrulama ve düzenleme şeklinde sıralamaktadır. Morgan (2010)’a göre ise problem çözmeye hazırlık evresinde kişi problemi tanımlayarak ilgili bilgileri toplamakta, kuluçka evresinde daha iyi çözümler bulmayı amaçlamakta, aydınlanma evresinde çözüme dair yeni bir fikir üretmekte, değerlendirme evresinde ise bulunduğu çözümün sonucunu gözden geçirmektedir.

İlgili alan yazın incelendiğinde problem çözme aşamalarını;

- Problemin belirlenmesi
- Problemin tanımlanması
- Veri toplanması
- Çözümün planlanması
- Planın uygulanması
- Çözümün değerlendirilmesi şeklinde sıralayabiliriz.

Tüm aşamaların kendi içinde taşıdığı bazı gereklilikler bulunmaktadır. Problem çözme işleminin başarısı için her adım olması gerektiği şekilde atılmalı ve gerek bilişsel gerekse duyuşsal beceriler bu süreçte doğru yönetilmelidir. Ancak problem çözme sürecinde en önemli adım ilk adım olan problemin tanımlanmasıdır. İyi tanımlanmış bir problem, çözümün çok daha kolay bir şekilde gelmesi anlamına gelmektedir. Problemi iyi tanımlama sayesinde;

Gerçekçi bir hedef belirleyebilirsiniz

Sorunu daha ufak parçalara ayırabilirsiniz

Sorunun önemli safhalarına eğilebilirsiniz

Önemini değerlendirerek gerekli önlemleri alabilirsiniz

Sorunun çözümünde etkisi ya da yardımı olabilecekleri bilgilendirebilirsiniz

Mümkün çözüm yolları veya taktikler geliştirebilirsiniz

İstedığınız bilginin tipini tanımlayabilirsiniz.

Çeşitli çözüm yollarının potansiyel etkilerini değerlendirebilirsiniz (Stevens, 1998: 42).

2.4.3.Evlilikte Problem Çözme

Evlilikte problemler iki taraf arasında birçok sebebe bağlı olarak ortaya çıkabilmektedir. Kişiler arası ortaya çıkan sorunların çözümü evlilik birliğinin sürdürülmesi adına büyük önem arz etmektedir. Kişiler arası sorun, taraflardan birinin kurulan etkileşim biçimi ile beklenti içerisinde olduğu biçim arasında bir farklılık sezdiği ve bundan dolayı gerginlik hissettiği, takibinde bu gerginliği yok etmek amacıyla eylemlerde bulunduğu ancak diğer taraf tarafından eylemlerinin engellendiği bir hal olarak tanımlanabilir (Öğülmüş, 2006: 9). Kişiler arasında ortaya çıkabilecek sorunlar sahip olunan kaynakların kıtlığı, taraflarca karşılanmayan psikolojik ihtiyaçlar ve kişinin değerleri içselleştirdiği ilkelerinde farklılıklar olarak 3 grupta toplanabilir (Crawford, Bodine, 1996). Evlilikte karşılaşılan problemleri Canel (2012), eşlerin problem çözme becerisindeki eksiklikler, bireylerin evlilik konusunda gerçekten uzak beklentiye girmeleri, aile içindeki görev ve sorumluluklarla ilgili olarak eşlerin ortak bir düşüncede olmamaları, kadın ve erkeğin cinsiyet özelinde sahip olduğu farklılıklar, ekonomik kaygı ve problemler, eşler arası iletişimde görülen kusurlar ve eksiklikler, akrabalarla olan ilişkilerde yaşanan problemler, cinsellikle

ilgili sorunlar, çocuklar konusunda yaşanan uzlaşmazlıklar, dini değerler, kültürel farklılıklar gibi kişinin görüşlerinden kaynaklı sorunlar, eşlerin ortak zaman geçirmemeleri, kötü alışkanlık yahut bağımlılıklar, psikolojik sorunlar ve aldatma, çocuk sahibi olamama gibi özel bazı konular olarak sıralamıştır.

Çatışmanın kalıcı olması durumunda hiçbir sorun çözme becerisi onu gidermez ancak sorun çözülebilir nitelikteyse yapılması gereken çözüme ulaşmak için doğru stratejiyi bulmaktır (Gottman ve Silver, 2002: 185). Ailenin ve evlilik birlikteliğinin fonksiyonlarını sağlıklı bir biçimde yerine getirebilmesi problem çözme becerisini gerekli kılmaktadır. Bireylerin kullandıkları problem çözme yaklaşımları genel psikolojik uyumlarını, akılcı olmayan inançlarını ve işlevsel olmayan düşüncelerini ve kişisel sorunlarının sıklığını negatif olarak etkilemektedir (Hepner, vd., 2004). Sorun çözme becerisi etkin bir biçimde kullanıldığında yaşanan ufak çaplı krizler evlilik ilişkisi veya aile için fırsata dönüşebilmektedir (Koca ve Yüksel, 2017). Etkili problem çözme becerilerine sahip bireyler, sosyal anlamda daha güvenli, daha az stres yaşayan ve sosyal beceri sahibi kişiler olup bu durumu evlilik ilişkilerine de yansıtmaktadırlar (Canbulat ve Çankaya, 2014: 560). Eşlerin sorun çözme becerileri evlilik doyumunu destekleyecek öğelerden biri olmasının yanında evliliğin bir sorunsal haline gelmemesi için de bir gerekliliktir.

Boylu-Akgün (2018), İstanbul'da yaşayan 274 evli bireyin örneklemini oluşturduğu çalışmada evlilik doyumunun evlilikte problem çözme becerilerince yordandığı sonucuna ulaşmıştır. Yine Kafkaslı (2019) da 437 evli bireyle gerçekleştirdiği çalışmada problem çözme becerisi ile evlilik doyumunu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunun tespitinde bulunmuştur. Vural-Batık ve Kalkan (2017) da çoklu regresyon ve adımsal regresyon analizi yaptıkları çalışmalarında aynı sonuca varmışlardır.

Problem çözme becerisi hayatın her alanında olduğu gibi uzun bir ömre sahip olabilen ve dolayısıyla türlü sorunlarla karşılaşma potansiyelinin yüksek olduğu evlilik birlikteliği için de elzemdir. Birlikteliğin her daim sağlıklı ve güçlü bir şekilde devam edebilmesi tarafların sorunları hızlıca algılayıp, tanımlayıp, çözüm üretmeleri ve uygulamaya geçirmeleri ile mümkündür.

2.5.Evlilik

Toplumların tarihine baktığımızda bireylerin içgüdüleri ve bunların tatmini sağlanmak

amacıyla ahlaki niteliği, yapısı, niceliği ve oluşumu devir ve coğrafyaya göre farklı olmakla aile kurumunun oluşturulduğunu değerlendirebiliriz. Hatta kadınla erkeğin bir araya gelmeleri, yapısındaki doğallığa rağmen kendi haline bırakılmamış ilk örgütlü toplum modellerinin ortaya çıkması ile aynı anda bu örgütün ilk karışmak istediği olaylar arasında da yer almıştır (Köteli, 1991: 51). Evlilik kültürler arasında birtakım özellikleri yahut taşıdığı anlam açısından gösterdiği farklılıklara karşın bütün topluluklarda geleneğe dayanan bir anlama bürünmüş ve kabulü resmîyete dökülmüş yegâne birlikteliktir (Tarhan, 2018: 13).

Evlilik, kadın ile erkeğin bütün ömürleri boyunca ve mutlulukla yaşamak amacıyla gerçekleştirdikleri bir ortaklıktır (Anıl, 2008: 91). İnsanın asıl gayesi mutlu olmaktır. Evlilik bu amaca ulaşma yolunda sağlanan birliktelik ve paylaşımdır. Evlenme olgusu, aileyi oluşturan toplumsal ilişkileri belirli kalıplar içerisine yerleştiren bir sözleşmedir (Sezen, 2005: 194).

Aile kurmanın ilk basamağı olan evlilik sistematik bir ilişki ve bir yolculuğun kurumlaşmasıdır. Evlilik, bir kadınla bir erkeği resmi anlamda 'karı-koca' olarak birbirine bağlar ve doğacak çocuklara böylelikle belirli bir statü sağlar. Toplumsal açıdan evlilik, devletin üzerinde kontrol, hak ve yetkisi bulunan bir yasal ilişki şeklidir (Özgüven, 2000). Evliliğin uzun ve mutlu sürmesinde evliliğe yüklenen anlamın, sorunların çözümünde seçilen sorun çözme yollarının ve eşe ilişkin değerlendirmelerin önemli etkisi bulunmaktadır (Demir ve Durmuş, 2015).

Çağdaş anlamda kaliteli ve mutlu bir evlilik, iki ayrı bireyin birbirini bütünlemesiyle gerçekleşir ki bu eşlerin totaliter uyumunu ifade eder (Özügürü, 2013: 55). Evlilik, sevme ve sevilme ihtiyacı, dünyaya yeni nesiller getirebilme, toplumda bir yer edinebilme, dayanışma duygusunu hissedebilme, geleceğe güvenle bakabilme amaçlarını taşır (Canel, 2012: 20).

Kadın ve erkeğin sürekli ve yoğun bir birliktelik kurma ihtiyacı evrensel olmakla birlikte toplumda kendi varlıklarını ve devamlılıklarını bu birlikteliklerin devamına, neslin devamı, neslin yetiştirilmesi, psikososyal ihtiyaçların karşılanmasını sağlayan evlilik kurumuna borçludur (Aktaş, 2009: 36).

2.5.1.Evlilik Doyumu

Yaşam doyumu, bireyin yaşamından hoşlanıp hoşlanmamasına ilişkin tutumunun bir değerlendirmesidir (Heller, Watson ve Ilies, 2006: 1422). Yaşam doyumunun en

önemli yordayıcılarından biri ise evliliğdir. Evlilik yaşantısının niteliğinin yaşam kalitesiyle hemen hemen birebir ilişkisi bulunmaktadır (Hünler ve Gençöz, 2003). Evli bireylerin evliliklerine ilişkin aldıkları doyum yaşam doyumunu yordamaktadır (Yıldız ve Baytemir, 2016). Evlilik yaşamı iki kişinin biyolojik, sosyal ve psikolojik gereksinim ve güdülerini doyurmayı amaçlamaktadır ve beraberliğin temelinde bu durum yatmaktadır (Özgüven, 2000: 19).

Evlilik doyumunu, evlilik kurumu dahilinde olan çevresel ve bireysel boyutlardan partnerlerin elde ettiği psikolojik tatmini ifade etmektedir (Sokolski ve Hendrick, 1999). Evlilik doyumunu, evliliğin taraflarca algılanan kâr-yarar ve yaşamışlıklara bağlı zararı yansıtan, evlilik ilişkisini yürüten bireye özgü zihinsel bir durumdur (Kasapoğlu, Kutlu ve Durmuş, 2017: 471). Özgüven (2014) evlilik doyumunun, çiftlerin psikolojik ihtiyacı olarak sevgi ve aidiyet beklentilerinin; biyolojik olarak cinsel ihtiyaçlarının karşılanması, sosyal olarak paylaşma, destek olma, yaşam gereksinimlerinin belirlediğini ifade etmiştir. İnsanlarının çoğunluğunun yaşamlarında istediği bir süreç olan evliliğin bireyleri doyumlu hale getirmesi ve sosyal ağlarını kuvvetlendirmesi beklenmektedir (Çağ ve Yıldırım, 2013: 14).

Evlilik mutluluğu duygusal bir kavramken evlilik doyumunu daha bilişsel bir kavramdır (White, 2003, akt. Kahveci, 2016: 15). Evlilikteki başarı evlilik doyumundan kaynaklanmaktadır ve evlilik doyumunu partnerlerin birbirini etkilemesiyle yoğun ilişkilidir (Çatal, 2019). Evlilik doyumunu çok boyutlu bir kavram olmakla birlikte fonksiyonel bir birlikteliğin en önemli şartıdır.

Evlilik doyumunu üç değişken etkilemektedir. Bunlar kişilik dinamiklerinden önce evlilik karakteristikleri, ilişkide ortaya çıkan bireyler arası dinamikler ve birbirinden bağımsız olmayan içeriksel faktörler olarak sıralanır (RosenGrandon, Myers ve Hattie, 2004: 65). Larson (2002) da evlilikte üçgen modeli adını verdiği çalışmasında evlilik doyumunun bireysel özellikler, çift özellikleri ve çevresel etmenler olarak üç faktörden etkilendiğini belirtmiştir (Akt. Akar, 2005).

Evlilik doyumunu ve evlilik çatışması kavramları birbirlerine karşıt kavramlar olarak görülmekte ve bu anlamda değerlendirilmektedir. Ancak mutsuz evlilikler yalnızca ve sürekli olarak çatışmayla tanımlanamaz, çoğu evlilikte doyumlu olan çiftler de çatışma halinde bulunabilir (Grych ve Fincham, 1990). Çatışmalar çiftlerin fizyolojik,

psikolojik ve sosyolojik tatmine ulaşmasını engelleme suretiyle mutlu olmaları yolunda büyük bir problem haline gelmektedir. Çatışmalar kaçınılmaz ve doğaldır ancak evlilik doyumunun sağlanabilmesi için çözüme ulaştırılmaları gerekmektedir.

Uzun süreli mutlu evlilikler konusunda yapılan bir çalışmada önem sırasına göre evliliğin karakteristikleri şu şekilde sıralanmıştır:

Evliliğe ömür boyu sadık kalma

Eşe bağlılık

Güçlü ahlaki değerler

Eşe gösterilen saygı

Cinsel sadakat

İyi bir ebeveyn olma isteği

Tanrıya ve manevi değerlere inanç

Eşi destekleme ve memnun etme isteği

İyi bir yoldaşlık

Affetme ve affedilme isteği (Fenell, 1993).

Collins ve Coltrane (1991) ise mutlu bir evlilik için en hayati bileşenleri sadakat, anlayış, cinsellik, çocuk, ortak menfaat, ev işi paylaşımı, ekonomik refah ve ortak bir geçmiş olarak sıralamışlardır. Başka bir çalışmada ise saygı, sadakat, romantizm, destek ve duyarlılık mutlu evliliklerin sahip olduğu nitelikler olarak belirlenmiştir (Rosen-Grandon, Myers ve Hattie, 2004: 65).

Craddock (1991) de yaptığı bir çalışmada daha uysal, uyumlu ve bağlı bireylerin kaotik, düzensiz ve sert bireylere göre evlilik doyumlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Young ve Long (1998) ise yüksek düzeyde bir evlilik doyumu sağlamak için eşlerin sorumluluk sahibi olma, açık bir şekilde iletişim kurma yönünde istekli olma ve empati kurarak davranma gibi özelliklerinin önemli olduğunu ortaya koymuşlardır.

Buluş ve Bağcı (2016) yaptıkları çalışmada bireylerin yılmazlık düzeyleri ve iletişim becerilerinin evlilik doyumunu istatistiksel olarak kayda değer bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Akgün Boylu (2018) yaptığı çalışmada evlilik doyumunun evlilikte problem çözme becerisi tarafından yordandığını, evlilikte problem çözme becerilerinin eğitim düzeyi ve cinsiyete göre farklılık göstermediğini ancak yaş ve evlilik süresine göre farklılaştığını tespit etmiştir. Ayrıca evlilik doyumu düzeylerinin eğitim düzeyi ve cinsiyete göre değişmediğini ancak yaş ve evlilik süresine göre farklılık taşıdığını belirlemiştir. Kafkaslı (2019) da yaptığı çalışmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Çalışmasında evli bireylerde problem çözme becerisi artış gösterdikçe evlilik doyumunun da buna bağlı olarak yükselişte olduğu görülmüştür.

Çağ ve Yıldırım (2013) çalışma grubunu 811 evli bireyin oluşturduğu araştırmalarında eş desteği, cinsel yaşam tatmini ve eğitim düzeyinin evlilik doyumunu anlamlı olarak yordadığını saptamışlardır. Ancak cinsiyet, çocuk sayısı, evlilik süresi, eşler arasındaki yaş farkı, gelir düzeyi ve ev içi sorumlulukların paylaşımı parametrelerinin ise evlilik doyumu üzerinde yordayıcı bir güce sahip olmadığını belirlemişlerdir.

Vural-Batık ve Kalkan (2017) ise yaptıkları çalışmada problem çözme becerilerinin evlilik doyumu üzerindeki etkisini gösterme amacı taşıyan modeli anlamlı bulmamış; evlilik doyumunun sorun çözme becerileri üzerindeki etkisini araştıran modelin ise iyi uyum gösterdiğini belirtmiştir. Dolayısıyla evlilik doyumunun evlilikte sorun çözme becerileri üzerinde ciddi bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Nazlı (2019), Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği kullandığı çalışmasında, duygusal zekânın iyimserlik ve duyguların değerlendirilmesi alt boyutlarıyla evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemiştir. Yaş, cinsiyet, eğitim durumu, eğitim süresi gibi bazı nüfus bilimsel değişkenlerle evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı saptanamamıştır.

Akdur ve Aslan (2017), romantik ilişkisi olan ve evli olan bireylere yönelik çalışmalarında duygusal zekâsı yüksek bireylerin duygusal tepkilerinin anlaşılır olduğunu belirlemişlerdir. Duygu düzenleme stratejilerine erişebildiklerini ve olumsuz duyguların yaşanması esnasında dürtülerini kontrol edebildiklerini, bunun sonucunda da ilişki doyumlarının yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Üçüncü bölüm araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin analizi başlıklarını içermektedir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu çalışma evli bireylerin duygusal zekâ becerileri, problem çözme yetenekleri ve evlilik doyumlarının ilişkisini tespit etmeyi hedeflemiştir. Betimsel ve ilişkisel tarama çalışması olan bu çalışmada her üç değişkenin birbiriyle olan ilişkisi tek tek ele alınmıştır. İlişkisel tarama modeli iki veya daha fazla parametre arasında birlikte gerçekleşen varyasyonun varlığının ve/veya bu varyasyonun derecesinin tespitine yönelik modeldir (Karasar, 2009: 81).

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini evli bireyler, örneklemi ise %45,9'u kadın (n=102) ve %54,1'i erkek (n=120) toplam 222 evli birey oluşturmaktadır. Katılımcıların evlilik süresinin ortalaması 9.514 yıl, yaş ortalaması 35.14'tür.

3.3.Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler Ekler bölümünde sunulan “Kişisel Bilgi Formu”, “Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeği”, “Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği” ve “Evlilik Yaşamı Ölçeği” aracılığıyla toplanmıştır.

3.3.1.Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanmış olan kişisel bilgi formu katılımcıların cinsiyet, yaş, çalışma durumu, eğitim düzeyleri, evlilik süresi, çocuk sayısı, tanışma şekli ve aylık gelir bilgilerini belirlemeye yönelik 9 soru ihtiva etmektedir.

3.3.2.Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeği (DZÖÖ)

Petrides (2009) tarafından geliştirilen DZÖÖ'nün kısa versiyonu olan 30 maddelik bir formdur. 7'li likert tipi bir ölçme aracı olan DZÖÖ'nün 15 alanının her birinden iki madde bulunmaktadır. Ayrıca ölçekte geçerliği ve güvenilirliği artırmak için 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14,17 ve 19'uncu sorular ters madde olarak değerlendirilmiştir.

Deniz, Özer ve Işık (2013) ise formun Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmış, 20 maddeden oluşan 4 faktörlü bir yapı elde etmişlerdir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 140 iken en düşük puan 20'dir. Ölçek, "Öznel iyi oluş", "Öz kontrol", "Duygusallık" ve "Sosyallik" olarak belirtilen dört alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte yer alan 6., 13., 16. ve 18. sorular "iyi oluş"; 2., 4.,

10. ve 14. sorular "öz kontrol"; 3., 7., 8. ve 17. sorular "sosyallik"; 5., 11., 15. ve 19. sorular "duygusallık" boyutunu ölçmektedir. İç tutarlılık güvenilirlik katsayısı "İyi Oluş" faktörü için .72, "Öz kontrol" için .70, "Duygusallık" için .66, "Sosyallik" için .70, ölçeğin tamamı için .81, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .86 olarak bulunmuştur. Gerçekleştirilen testler Türkçe formun geçerli- güvenilir bir ölçme aracı olduğu göstermiştir.

Çalışmada elde edilen veriler neticesinde Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeği "İyi Oluş" faktörü için .78, "Öz kontrol" için .70, "Duygusallık" için .42, "Sosyallik" için .70, tüm ölçek için .90 olarak bulunmuştur.

3.3.3.Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği

Baugh, Avery ve Sheets-Hawoth (1982) tarafından geliştirilen ölçek Hünler (2002) tarafından Türkçe' ye uyarlanmıştır. Orijinal form 9 maddelik olup yedi dereceli cevaplama seçeneğine sahipken Türkçe versiyonda beşli likert tipi uygulanmıştır. 9 sorudan oluşan ölçekte alınabilecek en yüksek puan 45, en düşük puan ise 9'dur. Hünler ve Gençöz (2003) yaptıkları geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında faktör analizini uygulamış ve ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğunu belirlemiştir. Ayrıca Cronbach's alfa iç tutarlılık güvenilirliği .91 bulunmuştur. Çalışmada ise Evlilikte Sorun Çözme Ölçeğinin Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı ,95 olarak kaydedilmiştir.

3.3.4.Evlilik Yaşam Ölçeği

Evlilik yaşam ölçeği Tezer (1996) tarafından geliştirilmiş olup, 5'li Likert tipindeki ölçekte toplam 10 soru bulunmaktadır. Ölçekte alınabilecek en fazla toplam puan 50 iken en az 10 puan alınabilmektedir. Ölçekte alınabilecek en fazla toplam puan 50 iken en az 10 puan alınabilmektedir. Evlilik doyumunun ölçekten alınan puan yükseldikçe arttığı kabul edilmektedir. Ölçeğin geliştirilmesi esnasında güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları ön uygulama grubu 25 çift, daha sonra ön uygulama grubunu da içeren 104 çift üzerinde gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı ilk uygulamada .91, ikinci uygulamada ise .89 olarak bulunmuştur ki bu Evlilik Yaşam Ölçeğinin yüksek bir güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir (Tezer,1996). Çalışmada ise Evlilik Yaşam Ölçeğinin Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı ,95 olarak tespit edilmiştir. Analizlere başlamadan önce ölçekteki 2,4 ve 5'inci sorular ters yönde değerlendirilen ifadeler olduğundan ters kodlama yapılarak analiz kapsamına alınmıştır.

3.4.Verilerin Analizi

Araştırma neticesinde ulaşılan datalar SPSS 25 (Statistical Package for Social Sciences 25) programı vasıtasıyla çözümlenmiştir. Çalışmada duygusal zekâ, problem çözme becerisi ve evlilik doyumu arasındaki bağlantıları saptamak üzere Pearson Korelasyon Katsayısı; duygusal zekâ ve problem çözme becerisinin evlilik doyumunu yordayıp yordamadığının bilgisine ulaşmak için çoklu regresyon analizi; duygusal zekâ, problem çözme becerisi ve evlilik doyumunun demografik değişkenlere göre değişip değişmediğini tayin etmek için iki değişkenli durumlarda Bağımsız Örneklem t Testi, ikiden fazla değişkenli durumlarda Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testine başvurulmuştur. Tek Yönlü Varyans Analizi neticesinde karşılaşılan değerler anlamlı bulunduğu ise farkı oluşturan ortalamaları tespit etmek üzere Post Hoc testleri kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Demografik Bulgular

Tablo 4.1: Örneklemin Demografik Özelliklerinin Frekans, Yüzde ve Ortalaması

Değişken	Grup	f	%	Ortalama
Cinsiyet	Kadın	102	45.9	
	Erkek	120	54.1	
Yaş	20-30	94	42.3	35.14
	31-40	73	32.9	
	41-50	42	18.9	
	51 ve üzeri	13	5.9	
Çalışma Durumu	Çalışıyor	148	66.7	
	Çalışmıyor	74	33.3	
Eğitim Düzeyi	İlköğretim	27	12.2	
	Lise	72	32.4	
	Üniversite ve üstü	123	55.4	
Evlilik Süresi	0-10 yıl	147	66.2	9.5
	11-20 yıl	41	18.5	
	21 ve üzeri	34	15.3	
Çocuk Sayısı	Yok	43	19,4	1.6
	1 çocuk	76	34,2	

	2 çocuk	61	27,5
	3 ve üzeri	42	18,9
Toplam aylık gelir	3000 TL ve altı	34	15.3
	3001-6000 TL	83	37.4
	6001-9000 TL	67	30.2
	9000 TL ve üzeri	38	17.1

Araştırmaya katılan 222 evli bireye ait demografik veriler Tablo 4.1’de verilmiştir. 222 katılımcının %45,9’unu kadınlar, %54,1’ini erkekler oluşturmaktadır. Katılımcıların %42,3’ü 20-30 yaş arası bireylerden oluşmakta olup, katılımcıların yaş ortalaması 35.14’tür. %66,7’lik kesim çalışmaktadır, katılımcıların %55,4’ü üniversite ve üstü eğitim görmüştür. Anket uygulayıcılarının %66,2’si 0-10 yıl arası evli olup, katılımcıların evlilik süre ortalaması 9,5 yıl olarak kayda geçmiştir. Toplam aylık gelire bakıldığında 3000-9000 TL arası gelir elde eden kişilerin %85’e yakın bir oranda olduğu söylenebilmektedir.

4.2.Ölçeklerin Normallik Testi ve Basıklık-Çarpıklık Katsayısı

Tablo 4.2: Ölçeklerin Shapiro-Wilk Testi ve Basıklık-Çarpıklık Katsayıları

Ölçek	n	Shapiro-Wilk	Basıklık Katsayısı	Çarpıklık Katsayısı	
DZÖÖ	222	,986	,024	-,716	-,120
Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği	222	,948	,000	-,956	-,356
Evlilik Yaşam Ölçeği	222	,951	,000	-,764	-,460

Araştırmada verilerin normal dağılıma uygun olup olmamasının değerlendirilmesini yapmak üzere Shapiro-Wilk testi uygulanmıştır. Ölçeklerin normallik dağılımına ve basıklık-çarpıklık katsayılarına ilişkin sonuçlar Tablo 4.2’de sunulmuştur.

Duygusal Zekâ Ölçeği, Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği ve Evlilik Yaşam Ölçeği puanlarının Shapiro-Wilk testine göre normal dağılım göstermediği ($p<,05$) bulunmuştur. Ancak Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeğinin basıklık katsayısı-,716 iken

çarpıklık katsayısı-,120 olarak; Evlilikte Sorun Çözme Ölçeğinin basıklık katsayısı-,956 iken çarpıklık katsayısı-,356 olarak; Evlilik Yaşam Ölçeğinin basıklık katsayısı-,764 iken çarpıklık katsayısı-,460 olarak kaydedilmiştir. Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeği, Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği ve Evlilik Yaşam Ölçeği için basıklık ve çarpıklık katsayıları-1.5/+1.5 arasında olduğu için anket datalarının normal dağılıma uygun olduğu belirlenmiştir (Tabachnick and Fidell, 2013).

4.3.Duygusal Zekâ Ölçeğine İlişkin Bulgular

Evli bireylerin DZÖÖ puanlarına göre iyi oluş alt boyutuna dair puanların ortalaması 5.14 tür. İyi oluş alt boyutunda minimum puan 2.25, maksimum puan ise 7.00'dır. İyi oluş alt boyutunun standart sapma değeri ise 1.11'dir.

Öz kontrol alt boyutuna dair puanların ortalaması 4.75'tir. Öz kontrol alt boyutunda minimum puan 1.75 iken maksimum puan 7.00'dır. Öz kontrol alt boyutunun standart sapma değeri 1.33'tür.

Duygusallık alt boyutuna dair puanların ortalaması 4.49 olup duygusallık alt boyutunda minimum puan 1.75, maksimum puan 7.00'dır. Duygusallık alt boyutunun standart sapma değeri ise 1.18'dir.

Sosyallik alt boyutunun puan ortalaması 4.86'dır. Bu alt boyutta minimum puan 1.75 iken maksimum puan 7.00'dır. Bu alt boyutun standart sapma değeri de 1.29'dur.

Duygusal Zekâ Ölçeğinden alınan toplam puanların ortalaması 4,82 olarak bulunmuştur. Toplam puanlara ilişkin en düşük puan 2.35 iken en yüksek puan 6.85'tir. Ölçeğin standart sapma değeri ise 1,02 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4.3. incelendiğinde evli bireylerin DZÖÖ'den aldıkları puanların cinsiyete göre istatistiki olarak anlamlı bir fark taşımadığı değerlendirilmektedir ($p>.05$). Kadınların ölçekten aldığı puan ortalamasının erkeklerin aldığı puan ortalamasından daha yüksek olduğu, en yüksek ortalamanın duygusal iyi oluş boyutunda, en düşük ortalamasının ise öz kontrol alt boyutunda alındığı tespit edilmiştir. Cinsiyet açısından farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre aradaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmüştür. Ancak duygusal zekânın alt boyutlarından "iyi oluş" ve "duygusallık" açısından cinsiyet değişkeni esas alındığında anlamlı bir ayrım bulunmaktadır ($p<.05$).

Tablo 4.3: Evli Bireylerin Duygusal Zekâ Düzeyleri ve Cinsiyetleri

Ölçek	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
DZÖÖ	Kadın	102	4,9471	,94489	1,704	219,760	,090
	Erkek	120	4,7158	1,07625			
İyi oluş	Kadın	102	5,3113	1,13911	2,069	220	,040*
	Erkek	120	5,0021	1,08392			
Öz kontrol	Kadın	102	4,6716	1,40543	-,807	220	,421
	Erkek	120	4,8167	1,27258			
Sosyallik	Kadın	102	4,8088	1,34798	-,617	220	,538
	Erkek	120	4,9167	1,25329			
Duygusallık	Kadın	102	4,8554	1,14291	4,364	220	,000*
	Erkek	120	4,1833	1,14392			

Tablo 4.4'te evli bireylerin duygusal zekâ düzeyi yaş değişkenine bağlı olarak değerlendirilmiştir. 31-40 yaş arası bireylerin ölçekten aldığı puan ortalamasının en yüksek, 41-50 yaş arası bireylerin ölçekten aldığı puan ortalamasının en düşük olduğu saptanmıştır. Ancak Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeğinden alınan puanların ANOVA testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farka sahip olmadığı tespit edilmiştir ($p>,05$).

Tablo 4.4: Evli Bireylerin Duygusal Zekâ Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	Ortalama	SS	F	p
DZÖÖ	20-30 yaş	94	4,7755	,94859	,560	,642
	31-40 yaş	73	4,9418	,98167		
	41-50 yaş	42	4,7119	1,21920		
	51 ve üzeri	13	4,8423	1,12488		

Evli bireylerin duygusal zekâ düzeylerinin eğitim düzeyi esas alındığında bir farklılaşmaya gidip gitmediğini tespit etmek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu Tablo 4.5’te verilmiştir. Tablo 4.5 incelendiğinde “ilköğretim” eğitim düzeyine sahip bireylerin en yüksek duygusal zekâ düzeyine, “lise” düzeyinde eğitim seviyesine sahip bireylerin ise en düşük duygusal zekâ düzeyine sahip olduğu değerlendirilmiştir. Ayrıca evli bireylerin duygusal zekâ düzeyleri eğitim seviyelerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($p < ,05$). İyi oluş alt boyutunda “İlköğretim” grubunun, sosyallik alt boyutunda ise “Üniversite ve üstü” grubun puanlarının yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.5: Evli Bireylerin Duygusal Zekâ Düzeylerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	F	P
DZÖÖ	İlköğretim	27	4,9796	1,02968	4,257	,015*
	Lise	72	4,5375	,98423		
	Üniversite ve üstü	123	4,9541	1,01615		
İyi Oluş	İlköğretim	27	5,5463	1,25391	4,726	,010*
	Lise	72	4,8507	1,08500		
	Üniversite ve üstü	123	5,2276	1,07219		
Öz kontrol	İlköğretim	27	4,7130	1,44399	2,300	,103

	Lise	72	4,4896	1,28606		
	Üniversite ve üstü	123	4,9106	1,32331		
Duygusalık	İlköğretim	27	4,7315	1,27273	1,625	,199
	Lise	72	4,3021	1,13672		
	Üniversite ve üstü	123	4,5508	1,19466		
Sosyallik	İlköğretim	27	4,9352	1,49614	4,352	,014*
	Lise	72	4,5069	1,22040		
	Üniversite ve üstü	123	5,0630	1,25760		

Post Hoc çoklu karşılaştırma testi sonucu “Üniversite ve üstü” grubun DZÖÖ’den aldığı puanların” Lise” grubunun puanlarından anlamlı olarak yüksek olduğu tespit edilmiştir. İyi oluş alt boyutunda “İlköğretim”, sosyallik alt boyutunda ise “Üniversite ve üstü” grubunun aldığı puanların” Lise” grubunun puanlarından anlamlı olarak yüksek olduğu tespit edilmiştir. Tablo 4.6’da Post Hoc çoklu karşılaştırma testinin neticesi sunulmuştur.

Tablo 4.6: Evli Bireylerin Duygusal Zekâlarının Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	Eğitim Düzeyi	Ortalama Fark	SH	p
DZÖÖ	İlköğretim	Lise	,44213	,22737	,153
		Üniversite ve üstü	,02556	,21413	,993
	Lise	İlköğretim	-,44213	,22737	,153
		Üniversite ve üstü	-,41657*	,14951	,022*
	Üniversite ve üstü	İlköğretim	-,02556	,21413	,993
		Lise	,41657*	,14951	,022*

İyi Oluş	İlköğretim	Lise	,69560*	,24810	,021*
		Üniversite ve üstü	,31365	,23366	,396
	Lise	İlköğretim	-,69560*	,24810	,021*
		Üniversite ve üstü	-,37695	,16314	,072
	Üniversite ve üstü	İlköğretim	-,31365	,23366	,396
		Lise	,37695	,16314	,072
Sosyallik	İlköğretim	Lise	,42824	,28808	,333
		Üniversite ve üstü	-,12782	,27131	,895
	Lise	İlköğretim	-,42824	,28808	,333
		Üniversite ve üstü	-,55606	,18943	,015*
	Üniversite ve üstü	İlköğretim	,12782	,27131	,895
		Lise	,55606	,18943	,015*

Evli bireylerin duygusal zekâ düzeylerinin eşlerinin eğitim düzeyleri esas alındığında nasıl bir değişime gittiğinin anlaşılması için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu Tablo 4.7’de verilmiştir. Tablo 4.7 incelendiğinde eşi “Üniversite ve üstü” eğitim düzeyinde olan bireylerin en yüksek duygusal zekâ düzeyine, eşi “Lise” düzeyinde eğitim seviyesinde olan bireylerin ise en düşük duygusal zekâ düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca evli bireylerin duygusal zekâ düzeyleri eşlerinin eğitim seviyelerine göre hem toplam hem de alt boyutlarda anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($p<,05$).

Tablo 4.7: Evli Bireylerin Duygusal Zekâlarının Eşlerinin Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	F	P
DZÖÖ	İlköğretim	35	4,6557	,99556	8,743	,000*
	Lise	74	4,4926	1,04641		
	Üniversite ve üstü	113	5,0894	,94610		
İyi oluş	İlköğretim	35	4,9857	1,11958	7,264	,001*
	Lise	74	4,8108	1,06855		
	Üniversite ve üstü	113	5,4115	1,08968		
Öz kontrol	İlköğretim	35	4,7714	1,32200	3,163	,044*
	Lise	74	4,4459	1,30218		
	Üniversite ve üstü	113	4,9425	1,33338		
Duygusallık	İlköğretim	35	4,3071	1,14738	5,996	,003*
	Lise	74	4,1791	1,20964		
	Üniversite ve üstü	113	4,7544	1,13683		
Sosyallik	İlköğretim	35	4,4500	1,47129	7,191	,001*
	Lise	74	4,5878	1,26696		
	Üniversite ve üstü	113	5,1792	1,18560		

Post Hoc çoklu karşılaştırma testi neticesi eşinin eğitim seviyesi “Üniversite ve üstü” grubun eşinin eğitim seviyesi” Lise” olan gruba nazaran DZÖÖ’den aldığı puanlar hem toplam olarak hem de iyi oluş, öz kontrol ve duygusallık alt boyutlarında; eşinin eğitim düzeyi “Üniversite ve üstü” grubun aldığı puanlar eşinin eğitim düzeyi” Lise” ve “İlköğretim” olan gruba göre sosyallik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı ve yüksektir. Tablo 4.8’de Post Hoc çoklu karşılaştırma test sonucu yer almaktadır.

Tablo 4.8: Evli Bireylerin Duygusal Zekâlarının Eşlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	Eğitim Düzeyi	Ortalama Fark	SH	p
DZÖÖ	İlköğretim	Lise	,16315	,20274	,724
		Üniversite üstü	ve -,43367	,19117	,079
	Lise	İlköğretim	-,16315	,20274	,724
		Üniversite üstü	ve -,59681*	,14779	,000*
İyi Oluş	Üniversite üstü	ve İlköğretim	,43367	,19117	,079
		Lise	,59681*	,14779	,000*
	İlköğretim	Lise	,17490	,22308	,736
		Üniversite üstü	ve -,42579	,21035	,131
	Lise	İlköğretim	-,17490	,22308	,736
		Üniversite üstü	ve -,60069	,16261	,001*
	Üniversite üstü	ve İlköğretim	,42579	,21035	,131
		Lise	,60069	,16261	,001*
Öz Kontrol	İlköğretim	Lise	,32548	,27106	,487
		Üniversite üstü	ve -,17105	,25560	,800
	Lise	İlköğretim	-,32548	,27106	,487
		Üniversite üstü	ve -,49653	,19759	,044*
	Üniversite üstü	ve İlköğretim	,17105	,25560	,800
		Lise	,49653	,19759	,044*

Duygusallık	İlköğretim	Lise	,12809	,23863	,866
		Üniversite ve üstü	-,44728	,22502	,141
	Lise	İlköğretim	-,12809	,23863	,866
		Üniversite ve üstü	-,57537	17,395	,005*
	Üniversite ve üstü	İlköğretim	,44728	,22502	,141
		Lise	,57537	17,395	,005*
Sosyallık	İlköğretim	Lise	-,13784	,25868	,868
		Üniversite ve üstü	-,72920	,24393	,013*
	Lise	İlköğretim	,13784	,25868	,868
		Üniversite ve üstü	-,59137	,18857	,008*
	Üniversite ve üstü	İlköğretim	,72920	,24393	,013*
		Lise	,59137	,18857	,008*

Tablo 4.9’da evli bireylerin duygusal zekâ düzeylerinin bireylerin çalışma durumlarına göre değerlendirilmesi yapılmıştır. Bağımsız örneklem t testi sonucunda çalışıyor ya da çalışmıyor olma durumunun istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği ancak çalışmayan grubun Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeğinden aldıkları puan ortalamasının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p>,05$). Yalnızca duygusallık alt boyutunda çalışmayan grubun aldığı puan istatistiksel açıdan yüksek ve anlamlıdır.

Tablo 4.9: Evli Bireylerin Duygusal Zekâları ve Çalışma Durumu

Ölçek	Çalışma Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
DZÖÖ	Çalışıyor	148	4,7794	1,04912	-,879	220	,380
	Çalışmıyor	74	4,9074	,96769			
İyi Oluş	Çalışıyor	148	5,0439	1,08864	-1,900	220	,059
	Çalışmıyor	74	5,3446	1,15547			
Öz Kontrol	Çalışıyor	148	4,7787	1,29183	,453	220	,651
	Çalışmıyor	74	4,6926	1,42239			
Duygusallık	Çalışıyor	148	4,3784	1,22004	-2,209	220	,044*
	Çalışmıyor	74	4,7196	1,09791			
Sosyallik	Çalışıyor	148	4,9139	1,23329	,759	220	,449
	Çalışmıyor	74	4,7736	1,41674			

Tablo 4.10’da evli bireylerin duygusal zekâ düzeyi evlilik süresine göre değerlendirilmiştir. “0-10 yıl” evlilik süresi olan bireylerin ölçekten aldığı puan ortalamasının en yüksek, “11-20 yıl” arası evli olan bireylerin ölçekten aldığı puan ortalamasının en düşük olduğu saptanmıştır. Ancak Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeğinden alınan puanların ANOVA testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farka sahip olmadığı tespit edilmiştir ($p>,05$).

Tablo 4.10: Evli Bireylerin Duygusal Zekâlarının Evlilik Süresine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	F	P
DZÖÖ	0-10 yıl	147	4,8459	,98681	,240	,787
	11-20 yıl	41	4,7220	1,12261		
	21 ve üzeri	34	4,8397	1,07130		

Tablo 4.11’de evli bireylerin duygusal zekâ düzeyi sahip olunan çocuk sayısına göre değerlendirilmiştir. Çocuğu olmayan bireylerin ölçekten aldığı puan ortalamasının en yüksek, “3 ve üzeri” çocuğu olan bireylerin ölçekten aldığı puan ortalamasının en düşük olduğu saptanmıştır. Ancak Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeğinden alınan puanların ANOVA testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farka sahip olmadığı tespit edilmiştir ($p>,05$).

Tablo 4.11: Evli Bireylerin Duygusal Zekâlarının Çocuk Sayısına Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	F	P
DZÖÖ	Çocuk yok	43	4,8942	,98707	,958	,413
	1 çocuk	76	4,8921	1,01318		
	2 çocuk	61	4,8475	1,02451		
	3 ve üzeri çocuk	42	4,5845	1,07144		

Tablo 4.12’de evli bireylerin duygusal zekâ düzeylerinin eşle tanışma şekline göre değerlendirilmesi yapılmıştır. Bağımsız örneklem t testi sonucunda eşyle kendisi tanışan bireylerin ölçekten aldığı puan ortalamasının eşyle başkası aracılığı ile tanışan bireylerin ölçekten aldığı puan ortalamasından fazla olduğu fakat ikisi arasındaki ayrımın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>,05$).

Tablo 4.12: Evli Bireylerin Duygusal Zekâlarının Eşle Tanışma Şekline Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Tanışma Şekli	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
DZÖÖ	Bireylerin kendilerinin tanışması	109	4,8427	1,06120	,222	214	,825
	Başkası aracılığıyla	107	4,8121	,95554			

Evli bireylerin duygusal zekâ düzeylerinin aylık gelir dikkate alındığında bir değişim gösterip göstermediğini belirlemek için başvurulan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu Tablo 4.13’te verilmiştir. Tablo 4.13 incelendiğinde aylık geliri “9000 TL ve üzeri” grubunun maksimum zekâ düzeyine, aylık “3000 TL ve altı” gelire sahip grubun ise minimum zekâ düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca evli bireylerin duygusal zekâ düzeyleri aylık gelire göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($p<,05$). Gruplar yalnızca iyi oluş alt boyutunda istatistiki bir farka sahip değildir.

Tablo 4.13: Evli Bireylerin Duygusal Zekâlarının Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	F	p
DZÖÖ	3000 TL ve altı	34	4,6779	1,02041	5,404	,001*
	3001-6000 TL	83	4,7157	,93234		
	6001-9000 TL	67	4,6925	1,12234		
	9000 TL ve üzeri	38	5,4118	,84145		
İyi Oluş	3000 TL ve altı	34	5,0515	1,10058	2,312	,077
	3001-6000 TL	83	5,1024	1,07425		
	6001-9000 TL	67	5,0037	1,17381		
	9000 TL ve üzeri	38	5,5658	1,06651		
Öz Kontrol	3000 TL ve altı	34	4,5735	1,65434	3,661	,013*
	3001-6000 TL	83	4,5422	1,17508		
	6001-9000 TL	67	4,7500	1,33570		
	9000 TL ve üzeri	38	5,3618	1,19924		
Duygusallık	3000 TL ve altı	34	4,3529	1,17924	2,725	,045*
	3001-6000 TL	83	4,5753	1,24373		
	6001-9000 TL	67	4,2388	1,20245		
	9000 TL ve üzeri	38	4,8816	,94572		
Sosyallik	3000 TL ve altı	34	4,6544	1,34420	7,105	,000*

3001-6000 TL	83	4,6566	1,26799
6001-9000 TL	67	4,7575	1,31424
9000 TL ve üzeri	38	5,7105	,93817

Post Hoc çoklu karşılaştırma testi sonucu aylık “9000 TL ve üzeri” gelire sahip olan grup en düşükten en yükseğe sırasıyla ”3001-6000 TL”, “6001-9000 TL” ve “3000 TL ve altı” gruptan DZÖÖ’den aldığı puanlara göre anlamlı olarak farklılık göstermektedir. Tablo 4.14’te Post Hoc çoklu karşılaştırma test sonucu yer almaktadır. “9000 TL ve üzeri” gelire sahip olan grup öz kontrol alt boyutunda aylık geliri ”3001-6000 TL”, duygusallık alt boyutunda aylık geliri “6001-9000 TL”, sosyallik alt boyutunda ise “3000 TL ve altı”, ”3001-6000 TL” ve “6001-9000 TL” olan gruptan daha yüksek puana sahiptir ve istatistiksel olarak gruplar arasındaki fark anlamlıdır.

Tablo 4.14: Evli Bireylerin Duygusal Zekâlarının Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	Gelir Düzeyi	Ortalama Fark	SH	p
DZÖÖ	3000 TL altı	3001-6000 TL	-,03772	,20220	,998
		6001-9000 TL	-,01460	,20910	1,000
		9000 TL ve üzeri	-,73390*	,23442	,011*
	3001-6000 TL	3000 TL altı	,03772	,20220	,998
		6001-9000 TL	,02313	,16309	,999
		9000 TL ve üzeri	-,69618*	,19450	,002*
	6001-9000 TL	3000 TL altı	,01460	,20910	1,000
		3001-6000 TL	-,02313	,16309	,999

		9000 TL ve üzeri	-,71930*	,20166	,002*
	9000 TL ve üzeri	3000 TL altı	,73390*	,23442	,011*
		3001-6000 TL	,69618*	,19450	,002*
		6001-9000 TL	,71930*	,20166	,002*
İyi Oluş	3000 TL altı	3001-6000 TL	-,05094	,22561	,996
		6001-9000 TL	,04774	,23330	,997
		9000 TL ve üzeri	-,51432	,26156	,204
	3001-6000 TL	3000 TL altı	,05094	,22561	,996
		6001-9000 TL	,09868	,18197	,949
		9000 TL ve üzeri	-,46338	,21702	,145
	6001-9000 TL	3000 TL altı	-,04774	,23330	,997
		3001-6000 TL	-,09868	,18197	,949
		9000 TL ve üzeri	-,56206	,22501	,063
	9000 TL ve üzeri	3000 TL altı	,51432	,26156	,204
		3001-6000 TL	,46338	,21702	,145
		6001-9000 TL	,56206	,22501	,063
Öz Kontrol	3000 TL altı	3001-6000 TL	,03136	,26688	,999
		6001-9000 TL	-,17647	,27598	,919
		9000 TL ve üzeri	-,78831	,30941	,056

		üzeri			
	3001-6000 TL	3000 TL altı	-,03136	,26688	,999
		6001-9000 TL	-20783	,21526	,769
		9000 TL ve üzeri	-,81967	,25672	,009*
	6001-9000 TL	3000 TL altı	,17647	,27598	,919
		3001-6000 TL	20783	,21526	,769
		9000 TL ve üzeri	-,61184	,26617	,101
	9000 TL ve üzeri	3000 TL altı	,78831	,30941	,056
		3001-6000 TL	,81967	,25672	,009*
		6001-9000 TL	,61184	,26617	,101
Duygusalık	3000 TL altı	3001-6000 TL	-,22236	,23936	,789
		6001-9000 TL	,11414	,24753	,967
		9000 TL ve üzeri	-,52864	,27751	,229
	3001-6000 TL	3000 TL altı	,22236	,23936	,789
		6001-9000 TL	,33650	,19307	,304
		9000 TL ve üzeri	-,30628	,23025	,545
	6001-9000 TL	3000 TL altı	-,11414	,24753	,967
		3001-6000 TL	-,33650	,19307	,304
		9000 TL ve üzeri	-,64277	,23873	,038*

	9000 TL ve üzeri	3000 TL altı	,52864	,27751	,229
		3001-6000 TL	,30628	,23025	,545
		6001-9000 TL	,64277	,23873	,038*
Sosyallik	3000 TL altı	3001-6000 TL	-,00221	,25355	1,00
		6001-9000 TL	-,10305	,26220	,979
		9000 TL ve üzeri	-1,05611	,29396	,002*
	3001-6000 TL	3000 TL altı	,00221	,25355	1,00
		6001-9000 TL	-,10084	,20451	,961
		9000 TL ve üzeri	-1,05390	,24390	,000*
	6001-9000 TL	3000 TL altı	,10305	,26220	,979
		3001-6000 TL	,10084	,20451	,961
		9000 TL ve üzeri	-,95306	,25288	,001*
	9000 TL ve üzeri	3000 TL altı	1,05611	,29396	,002*
		3001-6000 TL	1,05390	,24390	,000*
		6001-9000 TL	,95306	,25288	,001*

4.4. Evlilikte Sorun Çözme Ölçeğine İlişkin Bulgular

Evlilikte Sorun Çözme Ölçeğine dair alınan puanların ortalaması 3.69'dur. Ölçeğin puan aralığı 1.67-5.00'dır. Ölçeğe ilişkin standart sapma değeri .92 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4.15'e bakıldığında kadınların Evlilikte Sorun Çözme Ölçeğinden aldıkları ortalamanın erkeklerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Bağımsız örneklem t testi sonucuna göre aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < .05$).

Tablo 4.15: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerileri ve Cinsiyetleri

Ölçek	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
ESÇÖ	Kadın	102	3,8987	,85983	3,117	219,044	,002*
	Erkek	120	3,5204	,94764			

Tablo 4.16'da evli bireylerin sorun çözme becerisi yaş değişkenine bağlı olarak değerlendirilmiştir. Dört yaş grubu oluşturulmuş ve Evlilikte Sorun Çözme ölçeğinden alınan puanlara göre ANOVA testi sonucunda 20-30 yaş arası grubun en yüksek, 41-50 yaş arası grubun en düşük ortalamaya sahip olduğu ancak grupların istatistiksel olarak anlamlı bir farka sahip olmadığı tespit edilmiştir ($p > .05$).

Tablo 4.16: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerilerinin Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	F	P
ESÇÖ	20-30 yaş	94	3,7778	0,89987	1,608	,188
	31-40 yaş	73	3,7626	0,80066		
	41-50 yaş	42	3,4365	1,10115		
	51 ve üzeri	13	3,5385	1,08568		

Tablo 4.17’de ise evli bireylerin sorun çözme becerileri eğitim düzeyi değişkeni ile değerlendirilmiştir. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonucu anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir ($p<,05$). Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği’nden “İlköğretim” grubunun maksimum, “Lise” grubunun ise minimum puan ortalamasını aldığı saptanmıştır.

Tablo 4.17: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerilerinin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	F	P
ESÇÖ	İlköğretim	27	3,9918	,98030	7,701	,001*
	Lise	72	3,3611	,95777		
	Üniversite ve üstü	123	3,8238	,84379		

Post Hoc testi sonucu ise “Lise” değişkeninin “İlköğretim” ve “Üniversite ve üstü” değişkeninden anlamlı olarak farklı puan sıra ortalamasına sahip olduğu görülmüştür. “İlköğretim” ve “Üniversite ve üstü” eğitim düzeyindeki grubun “Lise” eğitim düzeyindeki gruptan Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği puan ortalamalarının daha yüksek ve istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlar Tablo 4.18’de sunulmuştur.

Tablo 4.18: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerisi ve Eğitim Düzeyleri

Ölçek	Grup	Eğitim Düzeyi	Ortalama Fark	SH	p
ESÇÖ	İlköğretim	Lise	,63066*	,20286	,009*
		Üniversite ve üstü	,16792	,19105	,680
	Lise	İlköğretim	-,63066*	,20286	,009*
		Üniversite ve üstü	-,46274*	,13339	,003*
	Üniversite ve üstü	İlköğretim	-,16792	,19105	,680
		Lise	,46274*	,13339	,003*

Tablo 4.19’da ise evli bireylerin sorun çözme becerileri eşlerin eğitim düzeyi değişkeni ile değerlendirilmiş ve ANOVA testi sonucu anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir ($p<,05$). Eşinin eğitim düzeyi “Üniversite ve üstü” olan grubun en yüksek ortalamaya, eşinin eğitim düzeyi “Lise” olan grubun ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 4.19: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerileri ve Eşlerinin Eğitim Düzeyi

Ölçek	Grup	N	X	SS	F	P
ESÇÖ	İlköğretim	35	3,5016	1,03510	7,386	,001*
	Lise	74	3,4384	,94081		
	Üniversite ve üstü	113	3,9213	,82598		

Evli bireylerin sorun çözme becerilerinin eşlerinin eğitim düzeyine göre hangi gruplarda farklılaştığını belirlemek için yapılan Post Hoc karşılaştırma testi sonuçları Tablo 4.20’de verilmiştir. Eşi “Üniversite ve üstü” eğitim düzeyinde olan evli bireylerin eşi “Lise” eğitim düzeyinde olan bireylere göre Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği puan ortalamasının pozitif ve anlamlı bir farka sahip olduğu görülmektedir ($p<,05$).

Tablo 4.20: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerilerinin Eşlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	Ortalama Fark	SH	p	
ESÇÖ	İlköğretim	Lise	,06315	,20633	,950
		Üniversite ve üstü	-,41975	,19144	,083
	Lise	İlköğretim	-,06315	,20633	,950
		Üniversite ve üstü	-,48290*	,13416	,001*
	Üniversite ve üstü	İlköğretim	,41975	,19144	,083
		Lise	,48290*	,13416	,001*

Tablo 4.21'e bakıldığında çalışmayan evli bireylerin Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği'nden aldıkları ortalamının çalışan evli bireylerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Bağımsız örneklem t testi sonucuna göre aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < ,05$).

Tablo 4.21: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerileri ve Çalışma Durumu

Ölçek	Çalışma Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
ESCÖ	Çalışıyor	148	3,5991	,92624	-2,183	220	,030*
	Çalışmıyor	74	3,8844	,90125			

Tablo 4.22'de ise evli bireylerin evlilikte sorun çözme becerileri evlilik sürelerine göre değerlendirilmek üzere ANOVA testi uygulanmıştır. Evlilik süreleri gruplandırılarak yapılan teste göre Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği'nden alınan puan sıra ortalamaları "0-10 yıl" arası evli olan grupta en yüksekken "11-20 yıl" evli olan grupta en düşüktür ancak sorun çözme becerisi evlilik süresi değişkenine bağlı olarak istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p > ,05$).

Tablo 4.22: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerilerinin Evlilik Sürelerine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	F	P
ESCÖ	0-10 yıl	147	3,7838	,85858	2,070	,129
	11-20 yıl	41	3,5041	1,01169		
	21 ve üzeri	34	3,5359	1,06380		

Tablo 4.23'de evli bireylerin sorun çözme becerisi sahip olunan çocuk sayısına göre değerlendirilmiştir. Çocuğu olmayan bireylerin ölçekten aldığı puan ortalamasının en yüksek, 2 çocuğu olan bireylerin ise ölçekten aldığı puan ortalamasının en düşük olduğu saptanmıştır. Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği'nden alınan puanların ANOVA testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farka sahip olduğu tespit edilmiştir ($p < ,05$).

Tablo 4.23: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerileri ve Çocuk Sayısı

Ölçek	Grup	N	X	SS	F	P
ESÇÖ	Çocuk yok	43	4,0388	,78338	2,706	,046*
	1 çocuk	76	3,6711	,90384		
	2 çocuk	61	3,5665	,97028		
	3 ve üzeri çocuk	42	3,5688	,97645		

Post Hoc testi sonucunda çocuğu olmayan evli bireylerin “2 çocuk” sahibi olan evli bireylerden çok sınırdan da olsa anlamlı olarak farklı puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür. Sonuçlar Tablo 4.24’de sunulmuştur.

Tablo 4.24: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerileri ve Çocuk Sayısı

Ölçek	Grup	Gelir Düzeyi	Ortalama Fark	SH	p
ESÇÖ	Çocuk yok	1 çocuk	,36771	,17466	,155
		2 çocuk	,47228*	,18225	,050*
		3 ve üzeri çocuk	,46998	,19856	,087
	1 çocuk	Çocuk yok	-,36771	,17466	,155
		2 çocuk	,10457	,15734	,910
		3 ve üzeri çocuk	,10227	,17598	,938
	2 çocuk	Çocuk yok	-,47228*	,18225	,050*
		1 çocuk	-,10457	,15734	,910
		3 ve üzeri çocuk	-,00230	,18352	1,000
	3 ve üzeri çocuk	Çocuk yok	-,46998	,19856	,087
		1 çocuk	-,10227	,17598	,938

Tablo 4.25’te evli bireylerin sorun çözme becerilerinin eşle tanışma şekline göre değerlendirilmesi yapılmıştır. Bağımsız örneklem t testi sonucunda eşyle kendisi tanışan bireylerin ölçekten aldığı puan ortalamasının eşiyile başkası aracılığı ile tanışan bireylerin ölçekten aldığı puan ortalamasından yüksek olduğu ancak aradaki ayrımın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>,05$).

Tablo 4.25: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerilerinin Eşle Tanışma Şekline Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Tanışma Şekli	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
ESÇÖ	Bireylerin kendilerinin tanışması	109	3,6962	,91019	,103	214	,918
	Başkası aracılığı ile tanışma	107	3,6833	,93547			

Evli bireylerin problem çözme becerilerinin aylık gelire göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek hedefiyle yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu Tablo 4.26’de verilmiştir. Tablo 4.26 incelendiğinde aylık geliri “9000 TL ve üzeri” olan grubun en yüksek sorun çözme becerisine, aylık “6001-9000 TL” gelire sahip grubun ise en düşük sorun çözme becerisine sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca evli bireylerin sorun çözme becerileri aylık gelire göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($p<,05$).

Tablo 4.26: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerilerinin Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	F	P
ESÇÖ	3000 TL ve altı	34	3,8693	,98149	4,557	,004*
	3001-6000 TL	83	3,6252	,89273		

6001-9000 TL	67	3,4627	,95945
9000 TL ve üzeri	38	4,0965	,74162

Post Hoc çoklu karşılaştırma testi sonucu aylık “9000 TL ve üzeri” gelire sahip olan grubun “6001-9000 TL” ve ”3001-6000 TL” aylık gelire sahip olan gruba göre sorun çözme becerisinin yüksek olduğu görülmüştür. Tablo 4.27’de Post Hoc çoklu karşılaştırma test sonucu yer almaktadır.

Tablo 4.27: Evli Bireylerin Sorun Çözme Becerilerinin Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	Gelir Düzeyi	Ortalama Fark	SH	p
ESÇÖ	3000 TL altı	3001-6000 TL	,24411	,18412	,547
		6001-9000 TL	,40659	,19040	,145
		9000 TL ve üzeri	-,22721	,21346	,712
	3001-6000 TL	3000 TL altı	-,24411	,18412	,547
		6001-9000 TL	,16248	,14851	,694
		9000 TL ve üzeri	-,47132*	,17711	,041*
	6001-9000 TL	3000 TL altı	-,40659	,19040	,145
		3001-6000 TL	-,16248	,14851	,694
		9000 TL ve üzeri	-,63380*	,18363	,004*
	9000 TL ve üzeri	3000 TL altı	,22721	,21346	,712
		3001-6000 TL	,47132*	,17711	,041*

6001-9000 TL ,63380* ,18363 ,004*

4.5. Evlilik Yaşam Ölçeğine İlişkin Bulgular

Evlilik Yaşam Ölçeği'nden alınan puanlar incelendiğinde puan ortalamasının 3.57 olduğu ve en düşük puanın 1.00, en yüksek puanın ise 5.00 olduğu görülmüştür. Ölçeğe ilişkin standart sapma değeri .98 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4.28'de evli bireylerin evlilik doyumlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğinin bilgisi mevcuttur. Yapılan bağımsız örneklem t testi sonucu kadınların evlilik doyumlarının erkeklerin evlilik doyumundan anlamlı bir şekilde fark göstererek yüksek olduğu bulunmuştur ($p < ,05$).

Tablo 4.28: Evli Bireylerin Evlilik Doyumları ve Cinsiyetleri

Ölçek	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
EYÖ	Kadın	102	3,8775	,81786	4,388	218,282	,000*
	Erkek	120	3,3258	1,05349			

Evli bireylerin evlilik doyumlarının yaş ile olan ilişkisini belirlemek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testine başvurulmuştur. “20-30 yaş” grubunun en yüksek, “41-50 yaş” grubunun ise en düşük puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür. Ancak Tablo 4.29'da belirtildiği gibi katılımcıların yaşı ile Evlilik Yaşam Ölçeği puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p > ,05$).

Tablo 4.29: Evli Bireylerin Evlilik Doyumlarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	F	P
EYÖ	20-30 yaş	94	3,7351	,98403	2,262	,082
	31-40 yaş	73	3,5630	,94318		

41-50 yaş	42	3,2619	1,05251
51 ve üzeri	13	3,5692	,92861

Tablo 4.30’da ise evli bireylerin evlilik doyumları eğitim düzeyi değişkeni ile değerlendirilmiştir. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonucu anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir ($p < ,05$). Evlilik Yaşam Ölçeği’nden “İlköğretim” eğitim düzeyindeki grubun en yüksek, “Lise” eğitim düzeyindeki grubun ise en düşük puan ortalamasını aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.30: Evli Bireylerin Evlilik Doyumlarının Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	F	P
EYÖ	İlköğretim	27	3,7852	,95905	7,600	,001*
	Lise	72	3,2167	,96575		
	Üniversite ve üstü	123	3,7463	,95911		

Post Hoc testi sonucu ise “İlköğretim” eğitim düzeyindeki grubun “Lise” eğitim düzeyindeki gruptan, “Üniversite ve üstü” eğitim düzeyindeki grubun yine “Lise” eğitim düzeyindeki gruptan Evlilik Yaşam Ölçeği puan ortalamalarının daha yüksek ve istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlar Tablo 4.31’de verilmiştir.

Tablo 4.31: Evli Bireylerin Evlilik Doyumlarının Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	Eğitim Düzeyi	Ortalama Fark	SH	p
EYÖ	İlköğretim	Lise	,56852*	,21693	,034*
		Üniversite ve üstü	,03884	,20429	,982
	Lise	İlköğretim	-,56852*	,21693	,034*
		Üniversite ve üstü	-,52967*	,14264	,001*

Üniversite ve üstü	İlköğretim	-,03884	,20429	,982
	Lise	,52967*	,14264	,001*

Tablo 4.32’de ise evli bireylerin evlilik doyumları eşlerinin eğitim düzeyi değişkeni ile değerlendirilmiş ve ANOVA testi sonucu anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir ($p<,05$). Eşinin eğitim düzeyi “Üniversite ve üstü” olan grubun en yüksek ortalamaya, eşinin eğitim düzeyi “Lise” olan grubun ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 4.32: Evli Bireylerin Evlilik Doyumlarının Eşlerinin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	F	P
EYÖ	İlköğretim	35	3,3514	1,00831	10,825	,000*
	Lise	74	3,2459	1,01079		
	Üniversite ve üstü	113	3,8681	,88532		

Evli bireylerin evlilik doyumlarının eşlerin eğitim düzeyine göre hangi gruplarda farklılaştığını belirlemek için yapılan Post Hoc karşılaştırma testi sonuçları Tablo 4.33’de verilmiştir. Eşi “Üniversite ve üstü” eğitim düzeyinde olan evli bireylerin eşi “İlköğretim” ve “Lise” eğitim düzeyinde olan bireylere göre Evlilik Yaşam Ölçeği puan ortalaması istatistiksel olarak yüksek ve anlamlıdır ($p<,05$).

Tablo 4.33: Evli Bireylerin Evlilik Doyumlarının Eşlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	Eğitim Düzeyi	Ortalama Fark	SH	p
EYÖ	İlköğretim	Lise	,10548	,19454	,863
		Üniversite ve üstü	-,51671*	,18344	,020*
	Lise	İlköğretim	-,10548	,19454	,863
		Üniversite ve üstü	-,62220*	,14181	,000*

Üniversite ve üstü	İlköğretim	,51671*	,18344	,020*
	Lise	,62220*	,14181	,000*

Tablo 4.34'e bakıldığında çalışmayan evli bireylerin Evlilik Yaşam Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamasının çalışan evli bireylerin ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bağımsız örneklem t testi sonucuna göre aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < ,05$).

Tablo 4.34: Evli Bireylerin Evlilik Doyumları ve Çalışma Durumu

Ölçek	Çalışma Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
EYÖ	Çalışıyor	148	3,5991	,92624	-2,183	220	,030*
	Çalışmıyor	74	3,8844	,90125			

Tablo 4.35'te ise evli bireylerin evlilik doyumları evlilik süresi değişkeni ile değerlendirilmiştir. ANOVA testi sonucu "0-10 yıl" evli olanların Evlilik Yaşam Ölçeği puan ortalamasının en yüksek, "11-20 yıl" evli olanlarınsa en düşük olduğu ancak evlilik süresi grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p > ,05$).

Tablo 4.35: Evli Bireylerin Evlilik Doyumlarının Evlilik Sürelerine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	F	P
EYÖ	0-10 yıl	147	3,6884	,96816	2,878	,058
	11-20 yıl	41	3,3024	1,06125		
	21 ve üzeri	34	3,4412	,93683		

Evli bireylerin sahip olduğu çocuk sayısına göre evlilik doyumlarının bir değişiklik gösterip göstermediğini belirlemek için ANOVA testi uygulanmıştır. Tablo 4.36'dan Evlilik Yaşam Ölçeğinden alınan puanların sahip olunan çocuk sayısına göre anlamlı

bir fark gösterdiği anlaşılmaktadır ($p<,05$). Çocuk sahibi olmayan evli bireyler en yüksek puan ortalamasına, “2 çocuk” sahibi evli bireyler ise en düşük puan ortalamasına sahiptir.

Tablo 4.36: Evli Bireylerin Evlilik Doyumları ve Sahip Oldukları Çocuk Sayısı

Ölçek	Grup	N	X	SS	F	P
EYÖ	Çocuk yok	43	3,9907	,84115	4,259	,006*
	1 çocuk	76	3,6237	,98777		
	2 çocuk	61	3,3344	1,03068		
	3 ve üzeri çocuk	42	3,4333	,96010		

Tablo 4.37’de Post Hoc çoklu karşılaştırma test sonucu yer almaktadır. Çocuk sahibi olmayan katılımcıların 2 çocuk sahibi olan katılımcılara göre Evlilik Yaşam Ölçeği’nden aldığı puan istatistiksel olarak yüksek ve anlamlıdır ($p<,05$).

Tablo 4.37: Evli Bireylerin Evlilik Doyumları ve Sahip Oldukları Çocuk Sayısı

Ölçek	Grup	Çocuk Sayısı	Ortalama Fark	SH	p
EYÖ	Çocuk yok	1 çocuk	,36701	,18479	,270
		2 çocuk	,65627*	,19282	,010*
		3 çocuk	,55736	,21008	,074
	1 çocuk	Çocuk yok	-,36701	,18479	,270
		2 çocuk	,28926	,16647	,391
		3 çocuk	,19035	0,18619	,790
	2 çocuk	Çocuk yok	-,65627*	,19282	,010*
		1 çocuk	-0,28926	,16647	,391
		3 çocuk	-0,09891	,19416	,967
3 ve üzeri	Çocuk yok	-0,55736	,21008	,074	

çocuk	1 çocuk	-0,19035	,18619	,790
	2 çocuk	0,09891	,19416	,967

Tablo 4.38’de evli bireylerin evlilik doyumları ile eşle tanışma şekli arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t testi sonuçları sunulmaktadır. Başkası aracılığı ile tanışan çiftlerin kendileri tanışan çiftlere göre Evlilik Yaşam Ölçeği’nden aldıkları puanların yüksek olduğu ancak bunun istatistiksel olarak anlamlı bir farka sahip olmadığı görülmüştür ($p>,05$).

Tablo 4.38: Evli Bireylerin Evlilik Doyumlarının Eşle Tanışma Şekline Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Durum	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
EYÖ	Bireylerin kendilerinin tanışması	109	3,5596	,99881	-,245	214	,807
	Başkası aracılığı ile tanışma	107	3,5925	,97388			

Tablo 4.39 evli bireylerin evlilik doyumları ile aylık toplam gelir düzeyi ilişkisini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçlarını içermektedir. Evlilik Yaşam Ölçeği’nden alınan puanların, toplam aylık gelir grupları arasında anlamlı bir farka sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p<,05$). Ölçekten en yüksek puan ortalamasını “9000 TL ve üzeri” aylık gelir grubu alırken en düşük puan ortalaması “6001-9000 TL” aylık gelir grubuna aittir.

Tablo 4.39: Evli Bireylerin Evlilik Doyumları ve Toplam Aylık Geliri

Ölçek	Grup	N	X	SS	F	P
EYÖ	3000 TL altı	34	3,6206	1,07613	4,046	,008*
	3001-6000 TL	83	3,5723	,94072		
	6001-9000 TL	67	3,3239	,99409		

Tablo 4.40’da Post Hoc çoklu karşılaştırma test sonucu yer almaktadır. ”9000 TL ve üzeri” aylık gelire sahip olan grubun Evlilik Yaşam Ölçeği’nden aldığı puan “6001-9000 TL” aylık gelire sahip olan grubun Evlilik Yaşam Ölçeği’nden aldığı puandan istatistiksel olarak yüksek ve anlamlıdır ($p<,05$).

Tablo 4.40: Evli Bireylerin Evlilik Doyumları ve Toplam Aylık Geliri

Ölçek	Grup	Aylık Gelir	Ortalama Fark	SH	p
EYÖ	3000 TL altı	3001-6000 TL	,04830	,19745	,995
		6001-9000 TL	,29671	,20418	,468
		9000 TL ve üzeri	-,38731	,22892	,330
	3001-6000 TL	3000 TL altı	-,04830	,19745	,995
		6001-9000 TL	,24841	,15926	,404
		9000 TL ve üzeri	-,43561	,18993	,103
	6001-9000 TL	3000 TL altı	-,29671	,20418	,468
		3001-6000 TL	-,24841	,15926	,404
		9000 TL ve üzeri	-,68401*	,19693	,003*
	9000 TL ve üzeri	3000 TL altı	,38731	,22892	,330
		3001-6000 TL	,43561	,18993	,103
		6001-9000 TL	,68401*	,19693	,003*

4.6. Duygusal Zekâ, Problem Çözme Becerisi ve Evlilik Doyumu İlişkisine Dair Bulgular

Tablo 4.41 duygusal zekâ ve problem çözme becerisi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına dair yapılan Pearson Korelasyon Katsayısı analizi sonuçlarını

içermektedir. Tablo 4.41 incelendiğinde Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği'nden alınan puanlarla Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeği'nin İyi Oluş(r=,693), Öz Kontrol(r=,546), Sosyallik (r=,549) ve Duygusallık (r=,455) alt boyutlarıyla olumlu bir bağlantının varlığı anlaşılmaktadır.

Ayrıca evli bireylerin Evlilik Yaşam Ölçeği puanlarıyla Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeği'nin İyi Oluş(r=,675), Öz Kontrol(r=,493), Sosyallik (r=,469) ve Duygusallık (r=,502) alt boyutları arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

Evli bireylerin sorun çözme becerileri ile evlilik doyumları arasında bir ilişki olup olmadığının tespitini yapmak üzere Pearson korelasyon katsayısı analizi uygulanmıştır. Tablo 4.41'de görüldüğü üzere evlilikte sorun çözme becerisi ve evlilikten sağlanan doyum arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (r=,838; p<,05).

Tablo 4.41: Evli Bireylerin Duygusal Zekâ ile Problem Çözme Becerisi ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkileri Belirlemek Amacıyla Yapılan Pearson Korelasyon Katsayısı Analizi

Değişken	1	2	3	4	5	6
1.İyi Oluş						
2.Öz Kontrol	,531**					
3. Sosyallik	,617**	,548**				
4.Duygusallık	,424**	,463**	,497**			
5.Problem Çözme Becerisi	,693**	,546**	,549**	,455**		
6.Evlilik Doyumu	,675**	,493**	,469**	,502**	,838**	
Ortalama	5,1441	4,7500	4,8671	4,4921	3,6942	3,5793
Standart Sapma	1,11781	1,33416	1,29580	1,18922	,92581	,98955

**p<,01

Evli bireylerin duygusal zekâ ve problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla ise Çoklu Regresyon Analizi yapılmıştır. Tablo 4.42'de verilen çoklu regresyon katsayılarının anlamlılığı incelendiğinde evli bireylerin duygusal zekâ düzeylerinin (t=3,863; p<,05) ve problem çözme

becerilerinin ($t=13,883$; $p<,05$) evlilik doyumunu anlamlı olarak yordadığı anlaşılmaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre evlilik doyumunu üzerinde yordayıcı değişken olarak problem çözme becerisi duygusal zekâdan daha önceliklidir.

Tablo 4.42: Evlilik Doyumu Yordayıcılarına Dair Çoklu Regresyon Analizi Sonucu

	B	SH	β	t	p	R	R²	F
Sabit	-,095	,173		-,548	,584	,849	,721	283,327
Problem Çözme	,748	,054	,700	13,883	,000*			
Duygusal Zekâ	,189	,049	,195	3,863	,004*			

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmaya ilişkin yapılan analizlerin sonuçlarına yer verilmiştir. Ayrıca benzer çalışmalarda elde edilmiş olan bulgularla çalışmanın bulguları karşılaştırılarak değerlendirmeler yapılmış ve son olarak önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Genel Değerlendirme ve Tartışma

Evli Bireylerin Duygusal Zekâ Düzeyleri ile Demografik Değişkenlerin İlişkisine Dair Tartışma

Evli bireylerin duygusal zekâ düzeyi ile yaş, çalışma durumu, evlilik süresi, çocuk sayısı ve eşle tanışma şekli arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Duygusal zekâ toplam puanı, sosyallik ve öz kontrol alt boyut puanları açısından kadın ve erkekler arasında anlamlı bir fark yoktur. Ancak iyi oluş ve duygusallık alt boyut puanı ele alındığında kadınlar ve erkekler arasında kadınlar lehine anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p < ,05$). Bununla birlikte “üniversite ve üstü” eğitim seviyesindeki evli bireylerin duygusal zekâ düzeyi “lise” eğitim seviyesindeki evli bireylerin duygusal zekâ düzeyinden anlamlı bir şekilde yüksek olarak tespit edilmiştir ($p < ,05$). Ayrıca aylık geliri “9000 TL ve üzeri” olan katılımcıların duygusal zekâ düzeyi istatistiksel açıdan yüksek ve anlamlı bulunmuştur ($p < ,05$).

Duygusal zekâ ve cinsiyet ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Duygusal zekânın cinsiyete göre önemli bir değişiklik göstermediği (Bar-On,1997; Bar-On, Brown, Kirkcaldy & Thome,2000; Aquino, 2003; Brackett & Mayer, 2003; Brown & Schutte, 2006; Brackett, Rivers, Schiffrman, Lerner & Salovey, 2006; Meshkat & Nejati,2017; Gür, Öztürk-Altınayak & Ejder-Apay,2019; Koca,2016) pek çok kez ifade edilmiştir.

Üncü (2007), 251 evli kadın ve 215 evli erkeğin katıldığı; Ergin, İşmen, Özabacı (1999) tarafından geliştirilen Duygusal Zekâ Ölçeği'ni (EQ-NED) kullandığı çalışmada kadınlar ve erkeklerin duygusal zekâ toplam puanları dikkate alındığında kadınların toplam puanlarının daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Eğitim durumlarına göre duygusal zekâ toplam puanının gruplar arasında anlamlı bir farkının olmadığını kaydetmiştir.

Durmuş ve Baba (2014) örneklemini 220 evli çiftin oluşturduğu çalışmalarında evli çiftlerin duygusal zekâ düzeyleri ile evlilik uyumlarını karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Veri toplama aracı olarak Acar (2001) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan Bar-On Duygusal Zekâ Yeteneği Ölçeği kullanmışlardır. Durmuş ve Baba (2014) araştırma sonucunda; evli çiftlerin duygusal zekâ düzeyleri açısından kadın ve erkekler arasında farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Tatar, Tok ve Saltukoğlu (2011), 17-78 yaşları arasında toplam 1743 kişiye uygulama yaptıkları çalışmalarında Schutte, Malouff, Hall, Haggerty, Cooper, Golden ve Dornheim (1998) tarafından geliştirilen ve Austin, Saklofske, Huang ve McKenney (2004) tarafından 41 madde olarak yeniden düzenlenen Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanmasını amaçlamıştır. Elde ettikleri bulgulara göre kadınların duygusal zekâ ortalaması daha yüksektir. Bunun yanı sıra eğitim düzeyi ilerledikçe ölçekten alınan duygusal zekâ puanı da artış göstermektedir.

İşmen (2004), duygusal zekâ ve aile işlevleri arasındaki ilişkiyi incelediği, araştırmanın örneklemini 274 anne babanın oluşturduğu çalışmada duygusal zekâ düzeyini belirlemek için EQ-NED ölçeği kullanmıştır. Duygusal zekânın yaş ve cinsiyet açısından farklılaşmadığını, duygusal zekâ toplam puanına bakıldığında ilkökul mezunu ebeveynlerin en düşük puanı aldıklarını saptamıştır.

Doğan (2016), 749 katılımcıyla gerçekleştirdiği ve Schutte ile arkadaşları (1998) tarafından geliştirilen, Özyer (2004)'in Türkçe'ye uyarlanan duygusal zekâ ölçeğini kullandığı çalışmada duygusal zekânın cinsiyet ve yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediğini ancak eğitim durumu göz önüne alındığında ilköğretim mezunu bireylerin en düşük, lisans seviyesindeki bireylerin ise en yüksek ortalamaya sahip olduğunu belirtmiştir. Ayrıca aylık gelir yükseldikçe duygusal zekâ ortalamasının da arttığını ifade etmiştir.

Aileler, kız ve erkek çocuklarını gerek kültür gerek toplumsal yapı sonucunda farklı

duygusal yaklaşımlarla eğitmektedirler (Brody ve Hall, 1993). Dolayısıyla duygusal öğrenme sürecine bağlı olarak kadın ve erkeklerde çok farklı beceriler gelişir (Tuğrul, 1999). Yaşam dönemlerinde erkek ve kadınların duygusal zekâlarının ön planda olduğu konular değişiklik gösterebildiğinden, cinsiyetler arası farklılıklar bireylerin olaylara bakış açılarını ya da karar vermelerini etkileyebilmektedir (Gür, Öztürk-Altınayak & Ejder-Apay, 2019). Bebeklikte başlayan duygusal zekâ gelişim süreci önce aile daha sonra da sosyal çevre ve toplumla birlikte gelişim, değişime açık hale gelmektedir. Bireyin yaşla birlikte kazandığı tecrübeler, edindiği deneyimler, tüm yaşadıkları duygusal zekâsını bir şekilde etkilemektedir. Duygusal zekâ geliştirilebilir olmasının yanında yaş ve tecrübe ile elde edilebilir bir özelliktir (Mayer vd., 2004: 209). Duygusal zekânın birtakım yöntemlerle geliştirilebilir olması, eğitim açısından bakıldığında çok daha anlamlı olduğu sonucuna ulaştırmaktadır (Vural ve Kocabaş, 2011). Sonuç olarak duygusal zekânın cinsiyet, yaş ya da eğitim düzeyi gibi bir değişkene indirgenerek değerlendirilmesi çok sağlıklı olmayabilir. Duygusal zekâ da sahip olduğumuz pek çok özellik gibi birden fazla faktörden etkilenmekte ve her faktör her bireyde aynı etkiye aynı oranda sahip olmamaktadır. Ancak çok boyutlu bir yapıda olması bireye olan faydaları bu denli fazla olan bir kavramın irdelenmeyeceği anlamına gelmemektedir. Geliştirilebilir bir zenginlik olarak duygusal zekâ, üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konudur.

Evlilikte Sorun Çözme Becerisi ile Demografik Değişkenlerin İlişkisine Dair Tartışma

Evlilikte sorun çözme becerisinin cinsiyetle ilişkisi incelendiğinde kadınların Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamasının erkeklerden daha yüksek olduğu görülmüş ve fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < ,05$). Yaş, evlilik süresi ve eşle tanışma şekli değişkenleri ile evlilikte sorun çözme becerisi arasında ise mana ifade eden bir bağıntı saptanmamıştır. Eğitim düzeyi ile evlilikte sorun çözme becerisi arasındaki ilişkide “ilköğretim” seviyesindeki evli bireylerin “lise” seviyesindeki bireylere göre anlamlı bir şekilde evlilikte sorun çözme becerisi yüksek bulunmuştur. Eşlerin eğitim düzeyleri dikkate alındığında ise “üniversite ve üstü” eğitim seviyesine sahip bireylerin eşlerinin, eşleri “lise” seviyesindeki bireylere göre daha yüksek sorun çözme becerisine sahip olduğu görülmüştür. Bunların yanında çocuk sahibi olmayan, çalışmayan ve aylık geliri “9000 TL ve üzeri” olan bireylerin ölçekten aldığı puan istatistiksel olarak yüksek ve anlamlıdır.

Balcı-Arvas ve Hökelekli (2017), 562 evli bireyle gerçekleştirdikleri çalışmalarında erkeklerin evlilikte sorun çözme becerilerinin kadınlarından daha yüksek olduğunu bulmuştur. Evlilikte sorun çözme becerisinin orta yetişkinliğin ileri döneminde tepe noktaya ulaştığını, eğitim durumları dikkate alındığında ise istatistikî açıdan anlamlı bir farklılık göstermediğini belirlemiştir.

Akgün-Boylu (2018) 224 kadın, 50 erkek evli bireyin katıldığı çalışmasında Evlilikte Sorun Çözme ölçeğini kullanmıştır. Evli bireylerin evlilikte sorun çözme becerilerinin cinsiyet ve eğitim düzeyleri dikkate alındığında farklılaşmadığını yalnız yaş ile evlilik süresi değişkenleri özelinde değiştiğini belirlemiştir.

Kafkaslı (2019) evli bireylerin sorun çözme becerilerinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine bağlı olarak anlamlı bir farklılık taşımadığını tespit etmiştir. Ancak Kafkaslı (2019) çalışmasında Güneş (2007) tarafından yapılan çalışmada kadınların erkeklere göre sorun çözme becerilerinin fazla olduğunu saptadığını, İlketenci (2004) tarafından yapılan çalışmada ise problem çözme becerisi ve yaş arasında anlamlı bir ilişkinin belirlenmediğini aktarmıştır.

Koca (2016), 305 evli bireyle yürüttüğü çalışmasında evli bireylerin sorun çözme becerilerinin yaş ve evlilik süresine bağlı olarak anlamlı bir değişim göstermediğini belirtmiştir.

Problem çözme ve yaş değişkenini ele alan kapsamlı çalışmalardan birisini gerçekleştiren Thornton ve Dumke (2005), 4882 katılımcıyı dahil ettikleri meta- analiz çalışmalarında ileri yetişkinlik döneminde problem çözme performansının korunduğuna ve problem çözme becerilerinin orta yaş döneminde zirve yaptığını dair kuramları desteklememişlerdir.

Problem çözme becerisi pek çok çalışmada farklı değişkenlerle ele alınmıştır. Çalışmamızda kadınlar lehine bir sonuca ulaşılmıştır. Kadın aile içinde pek çok açıdan hakimiyet sahibi olan kişidir. Her ne kadar ataerkil bir toplum içinde olsak da aslına bakıldığında aile kavramının içinde kadını tepe noktada görürüz. Maddi- manevi her türlü sorunu ilk algılayan kişi de ona çözüm üretme gayesi güden kişi de kadındır, annedir. Dolayısıyla aile kurumunun kadına yüklediği rol ve sorumluluk ona problem çözme becerisi kazandırma yolunda bir yardımcıdır. Yaş ve evlilik süresinin problem çözme becerisini yordamadığını görmekteyiz. Bu noktada eğitim düzeyi bir yordayıcı olarak karşımıza çıkmakta ve yaş-evlilik süresi gibi zamana dayalı değişkenleri başka

bir şekilde açıklamaktadır. Birey aldığı eğitimle problem çözme becerisi kazanmakta ve bu becerinin zamana duyduğu ihtiyacı ortadan kaldırmaktadır.

Problem çözme, salt bilişsel becerileri değil aynı zamanda duyuşsal ve davranışsal özellikleri de kapsayan oldukça karmaşık bir süreçtir (Korkut, 2002). Sorun çözme öğretilbilir ve bireyin hem iç hem dış dünyayla denge içinde yaşamasının göstergesi olan bir “beceri” olarak düşünülebilir (Yıldız, 2006). Bu becerinin gelişmesi dış dünyayla kurulan ilk iletişimle başlamakta ve sosyal bir faaliyet olarak bireyin tüm gelişim aşamalarında çevre ile ilişkili bulunmaktadır. Problem çözme performansının, bireyin bilgisi, içerisinde bulunduğu bağlamsal özellikler ve bilişsel performansları ile birlikte bireyin başta yaş olmak üzere hem sosyodemografik hem de kişilik özelliklerinden etkilenmektedir (Soylu ve Pala, 2018).

Evlilik Doyumu ile Demografik Değişkenlerin İlişkisine Dair Tartışma

Evlilik Yaşam Ölçeği verileri analiz edildiğinde evli bireylerin evlilik doyumlarının yaş, evlilik süresi ve eşle tanışma şekline göre anlamlı bir değişiklik göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak cinsiyet değişkeni ele alındığında kadınların evlilik doyumlarının erkeklerden anlamlı olarak yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca “üniversite ve üstü” ile “ilköğretim” eğitim seviyesindeki bireylerin evlilik doyumları “lise” eğitim seviyesindeki bireylerden yüksektir. Çocuk sahibi olmayan evli bireylerin de 2 çocuk sahibi bireylerden daha fazla doyum aldığı görülmüştür. Gelir değişkenine göre yapılan analizler sonucu da aylık geliri yüksek olan bireylerin evlilik doyumunun yüksek olduğu saptanmıştır.

İlgili çalışmalar incelendiğinde çalışmaların bazılarında erkeklerin evlilik doyumunun kadınlardan daha yüksek olduğu görülmektedir (Rhyne, 1981; Jackson, Miller, Oka and Henry, 2014; Clements and Swensen, 2000).

Twenge, Campbell ve Foster (2004) meta analiz çalışmalarında ebeveynlik ve evlilik doyumunu değerlendirmiştir. Çocuk sahibi olmayan evli bireylerin evlilik doyumları çocuk sahibi evli bireylere nazaran daha fazla bulunmuştur. Ayrıca ebeveynlerin sahip olduğu çocuk sayısı ile evlilik doyumları arasında negatif bir bağlantı olduğu belirtilmiştir. Araştırmacılar bu durumu, ilk çocuğun doğumundan itibaren çatışmaların artması ve özgürlüğün kısıtlanmasına bağlamışlardır.

Nazlı (2019), Evlilik Yaşam Ölçeği kullandığı çalışmada yaş, cinsiyet, eğitim

durumu, eğitim süresi gibi demografik değişkenlerle evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını belirtmiştir. Çağ ve Yıldırım (2013) da cinsiyet, çocuk sayısı, evlilik süresi ve gelirin evlilik doyumunu manidar olarak yordamadığı bilgisine ulaşmıştır.

Akgün-Boylu (2018) 224 kadın,50 erkek evli bireyin katıldığı ve Evlilikte Sorun Çözme ölçeğini kullandığı çalışmasında evlilik doyumu seviyelerinin cinsiyet ve eğitim düzeylerine göre farklılaşmadığını saptamıştır. Ancak çalışmada yaş ve evlilik süresi değişkenlerine göre evlilik doyumunun farklılık gösterdiği belirtilmiştir.

Kafkaslı (2019), çalışmasında evlilik doyumu ile ilgili olarak kadın ve erkekler arasında istatistiksel olarak sınırdan anlamlı farklar bulurken, yaş değişkeni ve evlilik doyumu negatif yönde anlamlı ilişki göstermiştir. Evlilik doyumu ve çocuk sahibi olmanın ya da olmamanın ilişkisine baktığında çocuk sahibi olmayan katılımcıların evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Erci ve Ergin (2005) tarafından yapılan araştırmada çocuk sayısının evlilik doyumu üzerinde olumsuz bir etkisinin olduğu bulunmuştur.

Literatürde evlilik doyumu ve demografik değişkenlerle ilgili olarak çok farklı bulgulara rastlanmaktadır. Sayısız çalışmaya göre evlilik doyumu evlilik yaşı, evlilik süresi, etnik köken, kişisel özellikler, ruhsal olgunluk, düşünme tarzı, kendilik algısı, hayat beklentisi, duygusal zekâ, iletişim ve problem çözme becerileri, dini inanışlar, karşılıklı anlaşma ve saygı, sevgi ve aşk, samimiyet, güven, taahhüt, bağlılık, eğitim düzeyi, gelir durumu, bilişsel-duygusal-psikolojik faktörler, sosyal destek, davranış şekilleri, cinsel fonksiyon, şiddet, fiziksel çekicilik, çocuk varlığı, ebeveyn davranışları, sosyal ilişkiler, evlilik çatışması, stres ve pek çok kişisel-sosyal seviyedeki faktörlerden etkilenen çok boyutlu bir kavramdır (Tavakol vd., 2016). Dolayısıyla değişkenlere ilişkin farklı bulgulara rastlamak çok normal bir durum olarak değerlendirilebilir. Araştırmanın yapıldığı örneklemin özelliklerinin açık ve net bir şekilde belirlenip aynı niteliklere sahip örneklem üzerinde değişkenlerin değerlendirilmesi ancak sağlıklı bir karşılaştırma olacaktır.

Burgess ve Locke (1945), doyumun; ilişki sona ermesi durumunda beklenen ve halihazırda olanın uyumu ya da halihazırdaki ve alternatif olanın karşılaştırması esnasında ortaya çıktığını belirtmiştir. Bu noktada evlilik ilişkisi beklenen rol ve görülen rol performansı, amaçlar ve ulaşılanlar, ideal eş özellikleri ve gerçekte algılanan eş kalitesi arasındaki tutarsızlıklara sahne olmaktadır (Rollins and Feldman,

1970). Sonuç olarak evlilik doyumu çok boyutlu ve kompleks bir fenomendir (Rebello K, Silva Junior MD, Brito, 2014).

Duygusal Zekâ ve Problem Çözme Becerisinin Evlilik Doyumu ile İlişkisine Dair Tartışma

Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeği ile Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği 'ne ilişkin veriler analiz edildiğinde duygusal zekânın dört alt boyutunun da problem çözme becerisi ile pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı ilişkisi tespit edilmiştir.

Alan yazındaki ilgili çalışmalar incelendiğinde duygusal zekâ ve problem çözme becerisi arasında olumlu anlamda güçlü bir ilişkinin varlığının saptandığı görülmektedir (Temeloğlu, 2018; İsmen, 2001; Yılmaz-Karabulutlu, Yılmaz ve Yurttaş, 2011; Afzalur Rahim and Minors, 2003; Yerli, 2009).

Çalışmada duygusal zekâ ve evlilik doyumu arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir bağlantı bulunmuştur. Ulaşılan sonuç literatürün destekleyeceği niteliktedir. Evlilik doyumunun duygusal zekâ değişkeni ile ele alındığı pek çok çalışmada aynı sonuca ulaşılmıştır (Ünlü, 2007; Shanavas ve Venkatammal, 2014; Nazlı, 2019; Vadnais, 2005; Lavalekar, Kulkarni and Jagtap, 2010).

Problem çözme ve evlilik doyumu arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Problem çözme becerisi arttıkça evlilik doyumunun da artacağı bilgisine ulaşılmıştır. Bu sonuca paralellik gösteren çalışmalar mevcuttur (Güven ve Sevim, 2007; Taşköprü, 2013; Kafkaslı, 2019; Uçar, 2018; Akgün Boylu, 2018). Vural- Batık ve Kalkan (2017) ise yaptıkları çalışmada evlilik doyumunun evlilikte problem çözme becerilerini etkileyen bir faktör olduğunu belirtmiştir.

Özetle çalışmada duygusal zekâ ve problem çözme becerisinin evlilik doyumunun anlamlı birer yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Duygusal zekâ ve evlilikte sorun çözme becerisi değişkenleri evlilik doyumunun %72'sini açıklamaktadır. Evlilik doyumu ile ilgili çalışmalar dikkate alındığında ulaşılan sonuçlar literatürle tutarlılık göstermektedir.

Fitness (2001), duygusal zekânın özellikle romantik bir zeminde kurulan ilişkilerde taşıdığı anlam ve önemi ele almıştır. Duygusal zekâ seviyesi yüksek bir eşle ilişki yaşamanın hassas duygusal durumlarda etkili bir kontrol sağlanmasına ve ilişkiden

çiftlerin aldığı doyumun artmasına fırsat vereceğini, ilişkilerde sağlanması hedeflenen mutluluğun çiftlerin öfke, nefret gibi olumsuz duyguları anlayıp, bu olumsuz duygularla mücadele etme yeteneğine dayandığını belirtmiştir. Evlilik iki kişinin her türlü duyguyu yaşamasının ihtimal dahilinde olduğu bir birlikteliktir. Kişiler arası ilişkinin temel olduğu bu birlikteliğin sağlığı bu ilişkinin korunmasına bağlıdır. Bireylerin kendi duygularının ve eşinin duygularının farkında olması, duyguları yönetmesi gerekmektedir. Evlilik araştırmacıları duygularını algılayan, doğru tanımlayan, düzenleyen ve açıklayan çiftlerin ilişkilerinde daha mutlu olduğunu belirtmektedir (Fitness, 2001).

Evlilik de her ilişki gibi pek çok problemle karşı karşıya kalabilir. Günümüzde stres faktörleri çoğalmakta ve bu durum bireyleri hızla etkilemektedir. Evlilikler de modern insanın karşılaştığı her türlü sorundan payına düşeni almaktadır. Bireylerin yapması gereken güçlü bir iletişim kurmak, problemleri çözüme kavuşturmadır. Sağlıklı bir evlilik sorunların görmezden gelinerek bir yığın halini alması ile değil sorunların kabul edilip, çözülmesiyle yürütülebilir. Hem eşlerin hem de birlikteliğin iyi oluş halleri birbirine son derece bağımlıdır.

Evlilik her ne kadar başka kültürlerde sosyal kabul ve gelişme için artık bir gereklilik olarak görülmesi de (Cherlin,2004) bizim kültürümüzde toplumsal yapı içerisindeki yerini hala aynı anlamlılıkta korumaktadır. İstikrarlı ve tamamlayıcı niteliğe sahip evliliklerin çiftleri daha sağlıklı (Robles, Slatcher, Trombello, McGinn, 2014), daha mutlu (Be, Whisman, Uebelacker, 2013) ettiği ve çiftlerin daha uzun yaşamalarını sağladığı(Whisman, Gilmour, Salinger, 2018) ancak ilişki sendelediğinde iyi oluşu sağlayan tüm etkenlerin risk altında olduğu (Holt-Lunstad, Smith, Baker, Harris, Stephenson, 2015) bilinmektedir. Bu etkilerin en kritik yöneticisinin çiftler arasında kurulan uzun ömürlü ve kaliteli bir iletişim olduğu her zaman olduğundan daha kesin bir gerçektir (Musick, Bumpass, 2012). İnsanlar arasındaki duygu ve düşünce alışverişi (Cüceloğlu, 1997) olan iletişim için ön koşul duygusal zekânın da en önemli gereği olan kişinin kendi algılarını iyi tanıyabilmesidir (Çetinkaya ve Alparslan, 2011). Özellikle iletişim kavramı ile birlikte değerlendirildiği zaman sosyal zekâ olarak da anılan duygusal zekâ kavramının, ilişkilerin sürdürülebilmesi açısından öneminin gün geçtikçe artmakta ve anlaşılmakta olduğu görülmektedir (Koçyiğit, 2016). Dolayısıyla duygusal zekânın evlilik üzerindeki etkisi düşünüldüğünde duygusal zekâ hakkında çok daha kapsamlı çalışmalar yapılmalı ve ileriye dönük planlamalarda odaklanılan

konuların başında yer almalıdır.

Aile, kültürümüzün omurgası olarak gelecek adına toplumumuzun en hassas olduğu konuların başında gelmektedir. Güçlü bir toplum için güçlü aile yapısına ihtiyaç duyulduğu bir gerçektir. Ancak sağlıklı evliliklerle aile yapılarının dinamikleri korunabilir. Dolayısıyla evliliği etkileyen her faktörün ayrı ayrı ele alınması gerekmektedir.

5.2. Öneriler

1. Araştırmanın sonuçları göz önüne alındığında daha önce yapılan çalışmalarla desteklenen sonuçlara ulaşıldığı gibi önceki çalışmalarla çatışan sonuçlar da elde edilmiştir. Yöntem ve örneklem farklılıklarından doğması mümkün olabilen bu durum yapılacak daha geniş ve örnekleme belli kriterlere sahip olan çalışmalarla daha net bir şekilde anlaşılabilir.
2. Evlilik ve aile danışmanlarının gerçekleştirecekleri çalışma ve danışmanlıklarda evlilik doyumunun bütün yordayıcılarını dikkate almaları faydalı olacaktır. Bireylerin duygusal zekâlarını ve problem çözme becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılabilir. Evlilik öncesi süreçlerde de bireylerin duygusal zekâ ve problem çözme becerileri dikkate alınarak bireylerin hazırlanması sağlanabilir.
3. Yapılacak araştırmalarda tek faktörlü Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği ile Evlilik Yaşam Ölçeği yerine alt boyutları olan ölçekler tercih edilebilir.
4. Problem çözme becerisi ve duygusal zekâ ile ilgili deneysel çalışmalar yürütülebilir.
5. Evlilik doyumu ile ilgili yapılacak çalışmalara evli bireylerden ziyade çiftlerin katılımı sağlanarak daha sağlıklı veriler elde edilebilir.
6. Evlilik doyumu değerlendirilirken yaş değişkeninden ziyade çiftler arasında yaş farkı ya da evlenme yaşının ele alınması daha sağlıklı sonuçlara ulaşılmasında faydalı olabilir.
7. Sağlıklı evliliklerin kurulmasını ve sürdürülmesini sağlamak için aile danışmanlığı hizmeti, toplumun her kesiminin ulaşabileceği bir noktada olmalıdır. Bu, toplumun fiziki sağlığı kadar önemli bir konu olduğundan konuya yaklaşımın da o denli ciddi olması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, F. T. (2001). Duygusal Zekâ Yeteneklerinin Göreve Yönelik ve İnsana Yönelik Liderlik Davranışlarıyla İlişkisi: Banka Müdürleri Üzerine Bir Alan Çalışması. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Afzalur Rahim, M. and Minors, P. (2003). Effects Of Emotional Intelligence On Concern For Quality And Problem Solving, Managerial Auditing Journal, 18(2):150-155.
- Akar, H. (2005). Psikiyatrik Yardım Talebi Olanlar ile Yardım Talebi Olmayan ve Boşanma Aşamasında Olan Çiftlerde; Çift Uyumu ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması (Uzmanlık Tezi). Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- Akdur, S., Aslan, B. (2017). Duygusal Zekâ ile İlişki Doyumu Arasında Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Romantik Kıskançlığın Aracı Rolü. Nesne Psikoloji Dergisi, 5(9):71-88.
- Akgün Boylu, Ş. (2018). Evli Bireylerin Bilinçli Farkındalık Düzeyleri ile Evlilik Doyumu ve Problem Çözme Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.
- Aktaş, A., M. (2009). Evlilik ve Sadakatsizlik. Ankara: Kanguru Yayınları.
- Anıl, Y. Ş. (2008). Boşanma Sebebi Olarak Evlilik Birliğinin Temelden Sarsılması: Geçimsizlik. İstanbul: Beta Yayınları.
- Aquino, A. E. (2003). Gender Differences And Age In A Group Of Web Browsers' Emotional Intelligence (Unpublished thesis). Universidad Inca Graciliano de la Vega, Lima, Peru.
- Aslan, Ş. (2013). Duygusal Zekâ-Dönüşümcü ve Etkileşimci Liderlik. Konya: Eğitim Yayınları.
- Austin EJ, Saklofske DH, Huang SHS, McKenney D. (2003). Measurement Of Trait Emotional Intelligence: Testing And Cross-Validating A Modified Version Of Schutte et al.'s (1998) Measure. Pers Individ Differ, 36(3): 555-62.

- Balcı-Arvas, F., Hökelekli, H. (2017). Dindarlık ile Evlilik Doyumu ve Evlilikte Sorun Çözme İlişkisi Üzerine Bir İnceleme. Değerler Eğitimi Dergisi, 15(34):129-160.
- Bar-On, R. (1997). The Emotional Intelligence Inventory (EQ-i): Technical Manual. Toronto, Ontario, Canada: Multi-Health Systems.
- Bar-On, R. (2006). The Bar-On Model of Emotional-Social Intelligence (ESI), Original Reference: Bar-On, R., The Bar-On Model of Emotional-Social Intelligence (ESI), Psicothema, 18, Supl., 13-25.
http://www.eiconsortium.org/pdf/baron_model_of_emotional_social_intelligence.pdf, Erişim Tarihi:26.02.2020.
- Bar-On, R., Brown, J. M., Kirkcaldy, B., Thome, E. (2000). Emotional Expression And Implications For Occupational Stress; An Application Of The Emotional Quotient Inventory (EQ-i). Personality and Individual Differences, 28:1107-1118.
- Baugh, C. W., Avery, A. W., & Sheets-Haworth, K. L. (1982). Marital Problem Solving Scale: A Measure To Assess Relationship Conflict Negotiation Ability, Family Therapy, 9:43-51.
- Be, D., Whisman, M. A., & Uebelacker, L. A. (2013). Prospective Associations Between Marital Adjustment And Life Satisfaction, Personal Relationships, 20(4):728-739.
- Becerem, E. (2002). Kurumsal Duygusal Zekâ, İstanbul: Human Resource.
- Bingham, A. (1995). Çocuklarda Problem Çözme Yeteneklerinin Geliştirilmesi, Çev: Ferhan Oğuzkan, İstanbul: MEB Yayınları.
- Bolaç, V. (2003). Sevilme Açlığı ve Doyum, Arıtan Yayınevi, İstanbul.
- Brackett, M. A., Mayer, J. D. (2003). Convergent, Discriminant And Incremental Validity Of Competing Measures Of Emotional Intelligence, Personality and Social Psychology Bulletin, 29:1147-1158.
- Brackett, M. A., Rivers, S. E., Shiffman, S., Lerner, N., Salovey, P. (2006). Relating Emotional Abilities To Social Functioning: A Comparison Of Self-Report And Performance Measures Of Emotional Intelligence. Journal of Personality

and Social Psychology, 91:780-795.

Brody LR, Hall JA (1993) Gender and Emotion. Handbook of Emotions. M Levis, J Havilland (Ed), New York: Guilford Press.

Brown, R. F., Schutte, N. S. (2006). Direct And Indirect Relationships Between Emotional Intelligence And Subjective Fatigue In University Students. Journal of Psychosomatic Research, 60:585-593.

Buluş, M., Bağcı, B. (2016). Evlilik Doyumu: Aile Yılmazlığı ve Etkili İletişim Becerilerinin Rolü. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 40:136-152.

Burgess, E. W., Locke, H. J. (1945). The Family: From Institution To Companionship. American Book Co.

Canbulat, N., Çankaya, Z., C. (2014). Evli Bireylerin Öznel İyi Olma Düzeylerinin Yordanması. Ege Eğitim Dergisi, 15(2): 556-576.

Canel, A., N. (2012). Evlilik Çatışmasına Sebep Olan Faktörler ve Çözüm Yolları. Evlilikte İletişim ve Yaşam Becerileri (3. baskı) içinde (48). İstanbul: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.

Caruso, D. R., Salovey, P. (2007). Duygusal Zekâ Yöneticisi, İstanbul: Crea Yayıncılık.

Cherlin, A. J. (2004). The Deinstitutionalization of American Marriage. Journal of Marriage & Family, 66(4):848-861.

Ciarrochi, J., Deane, F., Panderson, S. (2002). Emotional Intelligence Moderates The Relationship Between Stress And Mental Health, Personality And Individual Differences, 32:197-209.

Clements, R., Swensen, C, H. (2000). Commitment to One's Spouse as a Predictor of Marital Quality among Older Couples, Current psychology, New Brunswick, N.J., 19(2):110-119.

Collins, R., Coltrane, S. (1991). Sociology of Marriage and Family: Gender, Love and Property. Chicago: Nelson-Hall.

Cooper, R. (1997). Applying Emotional Intelligence in the Workplace, Training and Development, 51(12):126-138.

- Cooper, R. K., Sawaf, A. (2003). Liderlikte Duygusal Zekâ. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Craddock, A., E. (1991). Relationships Between Attitudinal Similarity, Couple Structure and Couple Satisfaction in Married and DeFacto Couples, Australian Journal of Psychology, 43:44-16.
- Crawford, D., Bodine, R. (1996). Conflict Resolution Education: A Guide To Implementing Programs in School. Youth-Serving Organisation and Community, Office Of Justice Programs, Washington.
- Cüceloğlu, D. (1997). Yeniden İnsan İnsana. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Çağ, P., Yıldırım, İ. (2013). Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkisel ve Kişisel Değişkenler. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4 (39):13-23.
- Çakar, U., Arbak, Y. (2004). Modern Yaklaşımlar Işığında Değişen Duygu-Zekâ İlişkisi ve Duygusal Zekâ. D.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(3): 23-48.
- Çatal, T., M. (2019). Evli Bireylerin Evlilik Değerleri, Evlilik Doyumu ve Evlilik Tipleri Arasındaki İlişki. Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Çetinkaya, Ö., Alparslan, A., M. (2011). Duygusal Zekânın İletişim Becerileri Üzerine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(1):363-377.
- Demir, Y., Durmuş, E. (2015). Uzun Evlilikler: Bir Yastıkta Kırk Yıl, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(36):636-645.
- Deniz, M. E., Özer, E. ve Işık, E. (2013). Duygusal Zekâ Özellik Ölçeği-Kısa Formu (TEIQue-SF) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Eğitim ve Bilim, 38 (169).
- Doğan, M. (2016). Duygusal Zekâ ile Yatırım Tercihleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Türkiye Örneği, Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 7(14):543-554.
- Doğan, S., Demiral, Ö. (2007). Kurumların Başarısında Duygusal Zekânın Rolü ve Önemi. Yönetim ve Ekonomi, 14(1):209-230.
- Doğan, S., Şahin, F. (2007). Duygusal Zekâ: Tarihsel Gelişimine ve Örgütler İçin

Önemine Kavramsal Bir Bakış. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16(1):.231-252.

Durmuş, E., Baba, E. (2014). Evli Çiftlerin Duygusal Zekâ Düzeyleri ile Evlilik Uyumlarının Karşılaştırılması. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23(1):352-369.

Dökmen, Ü. (1998). İletişim Çatışmaları ve Empati, İstanbul: Sistem Yayınları.

D’Zurilla, T. J., Nezu, A. M., Maydeu-Olivares, A. (2004). Social Problem Solving: Theory and Assessment. Social Problem Solving: Theory, Research and Training, EC. Chang, TH. D’Zurilla, LJ. Sanna (Ed.) American Psychological Association, Washington, 3-27.

Earvolino-Ramirez, M. (2007). Resilience: A concept Analysis, Paper Presented at the Nursing Forum.

Ergin, D., Y., İşmen, E., Özabacı, N. (1999). EQ of Gifted Marzano, J. Robert; Brandt, S. Ronald; Hughes, Sue Caroly et al (1989). Dimensions of Thinking. USA: Semline Inc.

Erkal, M. E. (2006). Sosyoloji. İstanbul: Der Yayınları, s.109.

Erkuş, A. (1999). Zekâ Konusunda Son Gelişmeler. Türk Psikoloji Bülteni, 5(12):42.

Erus, S., M. (2019). Evlilikte Bilinçli Farkındalık ile Öznel İyi Oluş Arasındaki İlişkide Duygusal Zekâ ve Evlilik Uyumunun Aracılık Rolü. Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Eskin, M. (2014). Sorun Çözme Terapisi, Ankara: HYB Yayıncılık.

Fenell, D., L. (1993). Characteristics of Long-Term First Marriages. Journal of Mental Health Counseling, 15:446-460.

Fitness, J. (2001). Emotional Intelligence And Intimate Relationships. J. Ciarrochi, J. P. Forgas ve J. D. Mayer (Ed.), Emotional Intelligence in Everyday Life: A Scientific Inquiry (s. 98-112), Philadelphia: Psychology Press.

Gardner, H. (2004). Zihin Çerçeveleri-Çoklu Zekâ Kuramı, İstanbul: Alfa Yayınları.

Gerrig, R., J., Zimbardo, P., G. (2014). Psikolojiye Giriş-Psikoloji ve Yaşam. Çev: Gamze Sart, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Goleman, D. (1999). Duygusal Zekâ Neden IQ’dan Daha Önemlidir? (B. Seçkin

- Yüksel, Çev.), İstanbul: Varlık Yayınları.
- Goleman, D. (2000). İşbaşında Duygusal Zekâ. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gottman, J., Silver, N. (2002). Evliliği Sürdürmenin Yedi İlkesi. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Grych, J., Fincham, F., D. (1990). Marital Conflict and Children's Adjustment: A Cognitive-Contextual Framework, *Psychological Bulletin*, 108:267-290.
- Gül, E., Güney, A. (2019). Duygusal Zekâ ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişki. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2):141-158.
- Güneş, K. D. (2007). Boşanma Sürecindeki Eşlerin Aile içi İlişkileri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Gür, E., Y., Öztürk-Altınayak, S. & Ejder-Apay, S. (2019). Duygusal Zekânın Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(2):35-42.
- Gürsoy, A. (2005). Liderlikte Duygusal Zekâ Türk Silahlı Kuvvetlerinde Örnek Bir Uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Güven, N., Sevim, S. (2007). İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Algılanan Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumunu Yordama Gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28):49-61.
- Heller, D., Watson, D., & Ilies, R. (2006). The Dynamic Process Of Life Satisfaction. *Journal of Personality*, 74(5):1421-1450.
- Heppner, P. P., Krauskopf, C. J. (1987). An Information-processing Approach to Personal Problem Solving, *The Counseling Psychologist*, 15:371-447.
- Heppner, P., Withy, T.E., Dixon, W.E., Suzuki, L.A., Ahluvalia, M.K., O'Neil, J.M., Lucas, M.S., Lopez, S.J., Janowsky, K.M. ve Helms, J.E. (2004). Problem Solving And Human Adjustment. *The Counselling Psychologist*. 32(3): 341-484.
- Heyman, R. E., Sayers, S. L. ve Bellack, A. S. (1994). Global Marital Satisfaction Versus Marital Adjustment: An Empirical Comparison Of Three Measures.

Journal of Family Psychology, 8, 432-446.

- Holt-Lunstad, J., Smith, T. B., Baker, M., Harris, T., Stephenson, D. (2015). Loneliness And Social İsolation As Risk Factors For Mortality: A Meta-Analytic Review, *Perspectives on Psychological Science*, 10(2): 227–237.
- Huilt, W. G. (1992). Problem Solving and Decision Making: Consideration of Individual Differences Using The Myers-Briggs Type Indicator, *Journal of Psychological Type*, 24:33-44.
- Hünler, O. S. (2002). The Effects Religiousness On Marital Satisfaction And Mediator Role Of Perceived Marital Problem Solving Abilities Between Religiousness And Marital Satisfaction Relationship. Unpublished Master Thesis, Middle East Technical University, Ankara.
- Hünler, O. S. ve Gençöz, T. (2003). Boyun Eğici Davranışlar ve Evlilik Doyumu İlişkisi: Algılanan Evlilik Problemleri Çözümünün Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18 (51), 99-108.
- İlkketenci, R. (2004). Evli Bireylerin Problem Çözme Becerileri ve Evlilik Uyumları Arasındaki İlişki. Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- İsmen, A., E. (2001). Duygusal Zekâ ve Problem Çözme. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13:111-124.
- İsmen, A., E. (2004). Duygusal Zekâ ve Aile İşlevleri Arasındaki İlişki. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (11):55-75.
- Jackson, J.B., Miller, R.B., Oka, M. and Henry, R.G. (2014), Gender Differences In Marital Satisfaction: A Meta-analysis, *Fam Relat*, 76: 105-129.
- Kafkaslı, R. (2019). Evli Bireylerde Problem Çözme Becerisi ve Evlilik Doyumu ile Somatizasyon Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Işık Üniversitesi, İstanbul*.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1998). *İnsan, Aile, Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi, s60.
- Kahveci, G.A. (2016). Evli Çiftlerde Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışma Biçimi ve Depresyon Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.

- Kaplan, E. (2018). Eşlerin Duygusal Zekâlarının Psikolojik İyi Oluşları Üzerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Karasar, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kasapoğlu, F., Kutlu, M., Durmuş, E. (2017). Evli Bireylerde Kişilerarası İlişki Tarzı ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki: Evlilikte Öz Yeterlik Algısının Aracı Rolü. Nesne Psikoloji Dergisi, 5(11):469-487.
- Kaya, H., Keçeci, A. (2004). Bir Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeyleri. İstanbul Üniversitesi F.N.H.Y.O. Dergisi,13(52).
- Kırtıl, S. (2009). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeyleri ile Yaşam Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Koca, B. (2016). Evlilikte Bağlanma Stili ile Evlilikte Sorun Çözme Becerisi Arasındaki İlişkide Duygusal Zekânın Aracı Değişken Rolü. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Koca, D., A., Yüksel, M., Y. (2017). Bir Aile Eğitim Programının Evli Annelerin Evlilik Doyumu, Evlilikte Sorun Çözme Becerisi ve Psikolojik İyi Oluşuna Etkisi. International Journal of Field Education, 3(1):1-19.
- Koçyiğit, M. (2016). Etkili İletişim ve Duygusal Zekâ. İstanbul: Eğitim Yayınları.
- Konrad, S., Hendl, C. (2005). Duygularla Güçlenmek. Çev: Meral Taştan, İstanbul: Hayat Yayınları.
- Korkut, F. (2002). Lise öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22:177-184.
- Köknel, Ö. (2013). Duygusal Akıl-Akılla Duyguları Yönetmek. İstanbul: Postiga Yayınları.
- Köteli, M., A. (1991). Evliliğin Hukuki Niteliği ve Evlilik Dışı Beraberlikler. İstanbul: Kazancı Kitap.
- Kurt, V. (1996). Cognitive Skill Acquisition. Annual Review of Psychology, s47.
- Larson, J. H. (2002). The Great Marriage Tune-Up Book, Jenson Books Inc.
- Lavalekar, A., Kulkarni, P., Jagtap, P. (2010). Emotional Intelligence and Marital Satisfaction, J. of Psy., 5(2): 185-194.

- Mayer, J. D. and P. Salovey (1995). Emotional Intelligence and the Construction and Regulation of Feelings, *Applied and Preventive Psychology*, 4: 197-208.
- Mayer, J. D. and P. Salovey (1997), "What Is Emotional Intelligence", In P. Salovey, & D. Sluyter, *Emotional Development And Emotional Intelligence: Educational Implications* (pp. 3-34), New York: Basicbooks, Inc.
- Mayer, J. D., Salovey, P., Caruso, D. (2000). Models of Emotional Intelligence, içinde Salovey, P., Brackett, Marc, A. Ve Mayer, J. D., (Ed), (2004), *Emotional Intelligence: Key Readings on the Mayer and Salovey Model*, New York: Dude Publishing, 81-119.
- Mayer, J. D., P. Salovey and D. Caruso (2004). Emotional Intelligence: Theory, Findings and Implications, *Psychological Inquiry*, 15(3):197-215.
- Meshkat, M, Nejati, R. (2017). Does Emotional Intelligence Depend on Gender? A Study on Undergraduate English Majors of Three Iranian Universities, *SAGE Open*, 7(3).
- Morgan, C., T. (2010). *Psikolojiye Giriş*. Ed: Sirek Karakaş, Rükzan Eski, Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Musick, K., & Bumpass, L. (2012). Re-Examining The Case For Marriage: Union Formation And Changes In Well-Being, *Journal of Marriage and the Family*, 74(1):1– 18.
- Nazlı, B. (2019). Konya İlinde Yaşayan Evli Öğretmenlerin Duygusal Zekâ ve Bağlanma Stillerinin Evlilik Doyumuna Etkisi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Nirun, N. (1997). *Aile ve Kültür*. Ankara: AKM Yayınları.
- Nirun, N. (2007). *Sistemik Sosyoloji Yönünden Aile ve Kültür*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını (AKM).
- Öğülmüş, S. (2006). *Kişilerarası Sorun Çözme Becerileri ve Eğitimi*. Nobel Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Özdamar, K. (1999). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi 1*, Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Özgen, H. (2019). Evli Kadınlarda Duygusal Zekâ ve Evlilik Uyumu İlişkisi -Aile Danışmanlığı Merkezi Örneği. Çağ Üniversitesi, Mersin.

- Özgüven, İ.E. (2000). Evlilik ve Aile Terapisi (1. baskı). Ankara: PDREM Yayınları.
- Özgüven, İ.E. (2014). Evlilik ve Aile Terapisi, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özügürlü, K. (2013). Evlilik Raporu-Evlilik, Aile ve Yaşam Birlikteliği. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Özyer, K. (2004). Duygusal Zekâ ile Örgütsel Bağlılık ve Bağlılığın Alt Formları Arasındaki İlişkilerin Saptanmasına Yönelik Ampirik Bir Çalışma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Perez, J. C., Petrides, K. V., Furnham, A. (2005). Measuring Trait Emotional Intelligence, In Schulze, R. Ve Roberts, R. D. (Eds), International Handbook of Emotional Intelligence, Cambridge.
- Petrides, K. V. (2009). Psychometric Properties Of The Trait Emotional Intelligence Questionnaire (TEIQue) Assessing Emotional Intelligence (pp. 85- 101): Springer.
- Petrides, K. V., Vernon, P. A., Schermer, J. A., Ligthart, L., Boomsma, D. I., & Veselka, L. (2010). Relationships Between Trait Emotional Intelligence And The Big Five in the Netherlands. *Personality and Individual Differences*, 48:906-910.
- Polya, G. (1973). How to Solve It-A New Aspect of Mathematical Method, Princeton University Press, New Jersey.
- Rebello, K., Silva Junior, M.D, Brito, R.C.S, (2014). Fundamental Factors in Marital Satisfaction: An Assessment of Brazilian Couples. *Psychology*, 5(7):777– 84.
- Rhyne, D. (1981). Bases of Marital Satisfaction among Men and Women, *Journal of Marriage and Family*, 43(4): 941-955.
- Robles, T. F., Slatcher, R. B., Trombello, J. M., & McGinn, M. M. (2014). Marital Quality And Health: A Meta-analytic Review. *Psychological Bulletin*, 140(1):140– 187.
- Rollins, B., C., Feldman, H. (1970). Marital Satisfaction Over The Family Life Cycle. *Journal of Marriage and Family*, 32(1): 20-28.
- Rosen-Grandon, J., Myers, J. E., Hattie, J. A. (2004). The Relationship Between Marital Characteristics, Marital Interaction Processes, And Marital

- Satisfaction. *Journal of Counseling & Development*, 82(1):58-68.
- Salovey, P. & Mayer, J. D. (1990). Emotional Intelligence, Imagination, Cognition and Personality, 9:185-211.
- Salovey, P., Grewal, D. (2005). The Science of Emotional Intelligence. *Current Directions in Psychological Science*, 14:281.
- Schoenfeld, A. (1985). A Framework for The Analysis of Mathematical Behavior. In Schoenfeld: *Mathematical Problem Solving*, Academic Press, New York.
- Schutte NS, Malouff JM, Hall LE, Haggerty DJ, Cooper JT, Golden CJ, et al. (1998). Development And Validation Of A Measure Of Emotional Intelligence, *Pers Indiv Differ*, 25(2): 167-77.
- Selçuk, Z., Kayılı, H., Okut, L. (2004). *Çoklu Zekâ Uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayın.
- Sezen, L. (2005). Türkiye’de Evlenme Biçimleri. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 27.
- Shanavas, P., & Venkatammal, P. V. (2014). A Study On Determinants Of Marital Adjustment, *Online International Interdisciplinary Research Journal*, 4(4), 261-269.
- Shapiro, E. L. (1999). *Yüksek EQ’lu Bir Çocuk Yetiştirmek*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Sokolski, D. M. ve Hendrick, S. S. (1999). Marital Satisfaction. *American Journal of Family Therapy*, 26 (1): 39-49.
- Soylu, C., Pala, F., C. (2018). Problem Çözme Performansında Yaşa Bağlı Farklılıklar. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 10(3):290-301.
- Stein, S. J., Book, H. E. (2003). *EQ Duygusal Zekâ ve Başarının Sırrı*. Çev: Müjde Işık, İstanbul: Özgür Yayınları.
- Stevens, M. (1998). *Daha İyi Nasıl-Sorun Çözümleme*, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Tabachnick, B.G., Fidell, L, S. (2013). *Using Multivariate Statistics*, Sixth Ed., Pearson, New York.
- Tarhan, N. (2018). *Mutlu Evlilik Psikolojisi*, İstanbul: Timaş Yayınları.

- Tarhan, N. (2019). *Duyguların Psikolojisi ve Duygusal Zekâ*, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Tatar, A., Tok, S., Saltukoğlu, G. (2011). Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 21(4):325-38.
- Taşköprü, M. (2013). *Evlilik Doyumu ile Problem Çözme Becerileri, Stresle Başa Çıkma ve Evlilik Süresi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilim Üniversitesi, İstanbul.
- Tavakol, Z. et al. (2016). A Review of the Factors Associated with Marital Satisfaction. *Galen Medical Journal*, 6(3):197-207.
- Temeloğlu, E. (2018). *Duygusal Zekâ ile Problem Çözme Becerisi Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Projesi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Tezer, E. (1996). Evlilik İlişkisinden Sağlanan Doyum: Evlilik Yaşam Ölçeği. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7):1-7.
- Thorndike, R. L., & Stein, S. (1937). An Evaluation Of The Attempts To Measure Social Intelligence. *Psychological Bulletin*, 34, 275-285.
- Thornton, W.J, Dumke, H.A. (2005). Age Differences In Everyday Problem-Solving And Decision- Making Effectiveness: A Meta-Analytic Review. *Psychol Aging*, 20:85-99.
- Titrek, O. (2010). *IQ'dan EQ'ya Duyguları Zekice Yönetme*, Ankara: Pegem Akademi.
- Toker, F. (1968). *Zekâ Kuramları*, MEB, Ankara.
- Tran, V. (1998). The Role of The Emotional Climate in Learning Organisations. *The Learning Organisation*, 5(2):304-311.
- Tuğrul, C. (1999). *Duygusal Zekâ*. *Klinik Psikiyatri*, 1:12-20.
- Twenge, J. M., Campbell, W., K., Foster, C., A. (2004). Parenthood and Marital Satisfaction: A Meta-Analytic Review. *Journal of Marriage and Family*, 65: 574-583.
- Uçar, E. (2018). *Psikolojik İyi Oluş Yordayıcısı Olarak Dindarlık, Evlilik Doyumu ve Problem Çözme*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.

- Üncü, S. (2007). Duygusal Zekâ ve Evlilik Doyumu İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Vadnais, A., M. (2005). The Relationship Of Emotional Intelligence And Marital Satisfaction. Alliant International University, San Diego.
- Vural, D., E, Kocabaş, A. (2011). 7 Yaş Grubu Öğrenciler İçin Duygusal Zekâ Ölçeğinin Geliştirilmesi. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 31:139-152.
- Vural-Batık, M., Kalkan, M. (2017). Evlilikte Algılanan Sorun Çözme Becerileri ve Evlilik Doyumu. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 6(5):2630-2646.
- Wechsler, D. (1944). The Measurement Of Adult Intelligence (3rd ed.). Baltimore: Williams & Wilkins.
- Westen, D. (1999). Psychology: Mind, Brain and Culture, 2nd Ed, John Wiley and Sons Inc, New York.
- Whisman, M. A., Gilmour, A. L., & Salinger, J. M. (2018). Marital Satisfaction And Mortality In The United States Adult Population, Health Psychology, 37(11):1041– 1044.
- Yaylacı, G. Ö. (2006). Kariyer Yaşamında Duygusal Zekâ ve İletişim Yeteneği. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Yerli, S. (2009). İlk ve Orta Öğretim Okullarındaki Yöneticilerin Duygusal Zekâ ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki, İstanbul Anadolu Yakası Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldırım, B. (2015). Duygusal Zekâ. İstanbul: Destek Yayınları.
- Yıldız, S, A. (2006). Ebeveynin Sorun Çözme Becerisini Geliştirmeye Yönelik Deneysel Bir Çalışma. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 24: 231-244.
- Yıldız, M. A., Baytemir, K. (2016). Evli Bireylerde Evlilik Doyumu ile Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Benlik Saygısının Aracılığı. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(1): 67-80.
- Yılmaz-Karabulutlu, E., Yılmaz, S., Yurttaş, A. (2011). Öğrencilerin Duygusal Zekâ Düzeyleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki. Psikiyatri

Hemşireliği Dergisi, 2(2):75-79.

Young, M. E. ve Long, L. L. (1998). Counseling And Therapy For Couples, Canada:
Brooks/Col.

Yüksel, M. (2006). Duygusal Zekâ ve Performans İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi,
Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

EKLER

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli katılımcı;

Bu araştırmanın amacı, bireylerin problem çözme, duygusal zeka özellikleri ve evlilik yaşantıları arasındaki ilişkiyi saptamaktır. Sorulara vereceğiniz cevaplar sadece araştırma amacıyla kullanılacak ve gizli tutulacaktır (adınız-soyadınız sorulmamaktadır). Tüm soruları dikkatli ve eksiksiz olarak cevaplamanız, samimi cevaplar vermeniz araştırma sonuçlarının sağlıklı olması açısından oldukça önemlidir. Katılımınız için teşekkür ederim.

Aslıhan ALP

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

- 1) Cinsiyetiniz: Kadın Erkek
- 2) Yaşınız:
- 3) Mesleğiniz:
- 4) Çalışma durumunuz: Çalışıyor Çalışmıyor
- 5) Eğitim düzeyiniz: İlköğretim Lise Üniversite ve üstü
- 6) Eşinizin eğitim düzeyi: İlköğretim Lise Üniversite ve üstü
- 7) Kaç yıldır evlisiniz?
- 8) Sahip olduğunuz çocuk sayısı?
- 9) Eşinizle Tanışma Şekliniz:
 Kendimiz tanıştık Başkası aracılığıyla tanıştık
 Sosyal medya aracılığıyla tanıştık
- 10) Toplam Aylık geliriniz: 3000tl ve altı 3001TL -6000 TL
 6001 TL-9000 TL 9001TL ve üstü

DUYGUSAL ZEKA ÖZELLİĞİ ÖLÇEĞİ (TEIQue-SF) KISA FORM

Yönerge: Lütfen aşağıdaki her ifadeyi o ifadeye katılma ya da katılmama derecenizi yanıtın rakamı daire içine alarak cevaplayınız. İfadelerin tam anlamı hakkında çok uzun düşünmeyiniz. Hızlı ilerleyiniz ve kesin cevaplar vermeye çalışınız. İfadelerin tam anlamı hakkında çok uzun düşünmeyiniz. *1- Doğru ya da yanlış cevap yoktur. 1- Hiç katılmıyorum 7- Tamamen katılıyorum arasında 7 cevap seçeneğiniz vardır. İlginiz ve zaman ayırdığınız için teşekkürler.*

1 2 3 4 5 6 7

Kesinlikle Katılmıyorum

Kesinlikle katılıyorum

1. Genel anlamda, yüksek motivasyonlu birisiyim.	1	2	3	4	5	6	7
2. Duygularımı düzenlemekte genellikle zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
3. İnsanlarla etkin bir biçimde baş edebilirim.	1	2	3	4	5	6	7
4. Verdiğim kararlarımı sıklıkla değiştirme eğilimim vardır.	1	2	3	4	5	6	7
5. Çoğu zaman hangi duyguyu hissettiğimi ayırt edemem.	1	2	3	4	5	6	7
6. Birçok iyi özelliğe sahip olduğumu düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
7. Haklarımı savunmak benim için genellikle zordur.	1	2	3	4	5	6	7
8. Diğer insanların duygularını bir şekilde etkileyebilme yeteneğim vardır.	1	2	3	4	5	6	7
9. Olayların akışına göre hayatımı düzenlemek benim için genellikle zordur.	1	2	3	4	5	6	7
10. Genelde stresle baş edebilirim.	1	2	3	4	5	6	7
11. Yakınlarıma, duygularımı göstermekte genelde zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
12. Motivasyonumu devam ettirmekte zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
13. Genel olarak, hayatımdan memnunuzum.	1	2	3	4	5	6	7
14. Sonradan pişman olacağım şeyleri yapma eğilimim vardır.	1	2	3	4	5	6	7
15. Sıklıkla duraksar ve hissettiklerimi düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7

16. Kişisel donanımlarımın, göçtü yönelerimin tam olduğuna inanıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
17. Tartışırken haklı olduğumu bilsem dahi, geri çekilmeye meşulliyim.	1	2	3	4	5	6	7
18. Genellikle, hayatımda işlerin yolunda gideceğine inanırım.	1	2	3	4	5	6	7
19. Bana çok yakın olan kişilerle bile, aramızda bağ oluşturmak benim için zordur.	1	2	3	4	5	6	7
20. Genellikle, yeni çevreye uyum sağlama yeteneğim vardır.	1	2	3	4	5	6	7

EVLİLİKTE SORUN ÇÖZME ÖLÇEĞİ- ESÇÖ

Aşağıda evlilikte karşılaştığınız problemleri (sorunları) çözme konusunda kendinizi nasıl gördüğünüze ilişkin 9 soru bulunmaktadır. Bu soruların her birinin karşısında 1'den 5'e kadar sayılar yer almaktadır. Her cümleyi dikkatlice okuyunuz ve evlilikte karşılaştığınız problemleri (sorunları) çözme becerinizi nasıl algılıyorsanız buna en uygun seçeneği çarpı (X) işareti koyarak işaretleyiniz.

1) Diğer çiftlere kıyasla, kendi sorun çözme becerilerinizden ne kadar eminsiniz?

HiçEmin Değil 1() 2() 3() 4() 5() Çok Emin

2) Çözümleriniz, ilişkideki sorunlarda ne derecede etkilidir?

Çok Etkisiz 1() 2() 3() 4() 5() Çok Etkili

3) Eşinize bir sorun için, bir çözüm önerme konusunda kendinizi ne kadar rahat hissedersiniz?

Çok rahatsız 1() 2() 3() 4() 5() Çok rahat

4) İlişkinizde karar verme sürecine ne kadar katkınız olur?

Hiç 1() 2() 3() 4() 5() Çok

5) Evliliğinizde karar verme sürecinden ne kadar mutlusunuz?

Çok Mutlusuz 1() 2() 3() 4() 5() Çok Mutlu

6) Eşinizle sorunları tartışırken, eşiniz sizin duygularınızı ne kadar iyi anlar?

Asla 1() 2() 3() 4() 5() Her zaman

7) Sorunlara getirilen çözümlerden ne kadar memnunsunuz?

HiçMemnun Değil 1() 2() 3() 4() 5() Çok Memnun

8) Eşinizle birlikte sorun çözmeye çalışmak konusunda kendinizi ne kadar rahat hissediyorsunuz?

Çok Rahatsız 1() 2() 3() 4() 5() Çok Rahat

9) Bir çift olarak ilişkideki farklılıklar ya da sorunları çözme konusunda kendinizi nasıl

değerlendirirsiniz?

Çok Etkisiz 1() 2() 3() 4() 5() Çok etkili

EVLİLİK YAŞAMI ÖLÇEĞİ

Prof. Dr. Esin Tezer

Aşağıda evlilik yaşamına ilişkin 10 cümle bulunmaktadır. Bu cümlelerden her birinin altında da "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" seçenekleri yer almaktadır. Her cümleyi dikkatle okuyunuz ve sizin evlilik yaşamınıza uyan seçeneği çarpı (X) koyarak işaretleyiniz.

1. Evlilikten beklediklerimin çoğu gerçekleşti.

- Kesinlikle katılmıyorum Katılmıyorum Kararsızım
 Katılıyorum Kesinlikle katılıyorum

2. Evliliğimizdeki engellerin aşılamaz olduğunu düşünüyorum.

- Kesinlikle katılmıyorum Katılmıyorum Kararsızım
 Katılıyorum Kesinlikle katılıyorum

3. Evliliğimizi çok anlamlı buluyorum.

- Kesinlikle katılmıyorum Katılmıyorum Kararsızım
 Katılıyorum Kesinlikle katılıyorum

4. Evliliğimizde giderek eksilen heyecan beni rahatsız ediyor.

- Kesinlikle katılmıyorum Katılmıyorum Kararsızım
 Katılıyorum Kesinlikle katılıyorum

5. Evliliğimiz zaman zaman bana bir yük gibi geliyor.

- Kesinlikle katılmıyorum Katılmıyorum Kararsızım
 Katılıyorum Kesinlikle katılıyorum

6. Huzurlu bir ev yaşamım var.

- Kesinlikle katılmıyorum Katılmıyorum Kararsızım
 Katılıyorum Kesinlikle katılıyorum

7. Evliliğimiz her geçen gün daha iyiye doğru gitti.

- Kesinlikle katılmıyorum Katılmıyorum Kararsızım
 Katılıyorum Kesinlikle katılıyorum

8. Bizim ilişkimiz ideal bir karı-koca ilişkisidir.

- Kesinlikle katılmıyorum Katılmıyorum Kararsızım
 Katılıyorum Kesinlikle katılıyorum

9. Eşim benim için aynı zamanda iyi bir arkadaşır.

- Kesinlikle katılmıyorum Katılmıyorum Kararsızım
 Katılıyorum Kesinlikle katılıyorum

10. Başbaşa kaldığımız zaman benim canım hiç sıkılmaz.

- Kesinlikle katılmıyorum Katılmıyorum Kararsızım
 Katılıyorum Kesinlikle katılıyorum

ÖZGEÇMİŞ

Aslıhan ALP

EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi
Anabilim Dalı, 2020, İstanbul

Lisans: Marmara Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği, 2014, İstanbul

MESLEKİ DENEYİM

2014-2015: Lalegül Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi

2016-2018: Sabahattin Zaim Üniversitesi Montessori Uygulama Okulu

2018-2020: İBB Hayat Boyu Öğrenim Merkezi İSMEK